

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VIII, NUMS. CLV i CLVI, MARÇ I - XVI, MCMXXII

Número solt, 50 cèntims.

SUMARI

La pedagogia dels pistolers, per R. RUCABADO.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Europa, Amèrica, Orient: Fets i idealismes, per R. GAY DE MONTELLÀ.—La poesia del Salvat Papasseit, per TOMÁS GARCÉS.—Poesia catalana, per LLUÍS G. PLA, *Pere*; OCTAVI SALTOR, J. M. ROVIRA ARTIGAS, D. CRISTIÀ i CARME MONTURIOL PUIG.—Poesia alemanya: Poemes, per RENÉ SCHICKELE, ERNST STADTLER, FRANZ WERFEL, KURT HEYNICKE, ELSE LASKER-SCHÜLTER i IVAN GOLL (V. C., *trad.*).—Informacions de LA REVISTA: Entre la crítica i l'ideal, per TOMÁS ROIG i LLOP, OCTAVI SALTOR, C. FAGES DE CLIMENT, J. ROURE i TORRENT, J. CABRÉ i OLIVA, M. BASSOLS DE CLIMENT, J. GALBANY MODELL i F. C. C.—Els llibres, per M. M.—Les Arts plàstiques per R. B.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS

BARCELONA

LA REVUE DE GENEVE

Paraît tous les mois, sur 160 pages in-8° au minimum

Internationale mais non internationaliste, inter-sociale mais non socialiste, la *Revue de Genève* est une revue de liaison intellectuelle et de documentation originale. Seule, elle joue ce rôle nécessaire à une époque qui, après tant de bouleversements, réclame qu'on reconstruise.

Elle contient des œuvres d'imagination, des études de caractère général, des essais politiques, historiques, critiques; des «chroniques nationales» lesquelles sont rédigées par des ressortissants des pays dont elles traitent; enfin une «chronique internationale» consacrée à retracer les efforts des peuples, non plus pour s'affirmer, mais pour s'entendre les uns les autres. On y trouve l'analyse des grands problèmes qui se posent à toutes les nations en commun, la libre discussion des diverses institutions universelles dont Genève est le siège, le compte rendu de l'activité internationale dans le monde entier.

La *Revue de Genève* compte parmi ses collaborateurs: MM. Maurice Barrès, René Boylesve, Georges Duhamel, Edouard Estaunié, Georges Eekhoud, Elie Faure, Daniel Halévy, Emile Henriot, Edmond Jaloux, Camille

Mauclair, Pierre Mille, Edmond Pilon, Henri de Régnier, Jean Richard-Bloch, Jules Romains, André Suarès, J. J. Tharaud, Albert Thibaudet, Benedetto Croce, G. Ferrero, Piero Jahier, G. Papini, Vifredo Pareto, G. Prezzolini, Joseph Conrad, Thomas Hardy, George Moore, Bernard Shaw, J. Zangwill, John Erskine, Charles Macfarland, E. Curtius, F. W. Förster, Freud, H. Kessler, Heinrich Mann, W. Rathenau, J. Redlich, Maxime Gorki, Kouprine, Remisov, Solougoub, J. Bojer, Geijerstamm, Per Hellstroem, Jules Andrassy, Fr. Riedl, J. de Voinovitch, Andreades, N. Jorga, Ad. Salazar, Alfonso Reyes, Miguel Unamuno, etc., ainsi que les écrivains suisses les plus importants.

On s'abonne à la *Revue de Genève*, 46, rue du Stand, Genève (Editions Sonor), et chez les principaux libraires

	Un an	Six mois	Prix du numéro
Suisse.....	Fr. 36.—	Fr. 19.—	Fr. 4.—
Etranger (argent suisse) ..	44.—	23.—	4.50

EDITORIAL CATALANA, S. A.

La Veu de Catalunya.—Agricultura.—Biblioteca Literària.—D'ací d'allà.—Economia i Finances.—Biblioteca Catalana

ENCICLOPÈDIA CATALANA VOLUMS PUBLICATS

- I.—La crisi del règim, per A. Rovira i Virgili.
- II.—Exploració polar, per William S. Bruce, traducció de Carles Riba.
- III.—Roma, per W. Warde Fowler, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- IV.—Filosofia crítica (volum doble), curset donat a l'Institut d'Estudis Catalans l'anv 1917, per R. Turró.
- V.—Astronomia, per Arthur R. Hinks, traducció de l'anglès, per A. Desvalls i C. Riba.
- VI.—Nacionalisme. Textos extrets dels llibres, escrits i discursos de N'Enric Prat de la Riba. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili.
- VII.—Aritmètica Mercantil (vol. dob.), per Emili Valls.
- VIII.—El règim Jurídic de Catalunya, per Martí Esteve.
- IX.—Gramàtica Francesa (vol. dob.), per P. Fabra.
- X.—El Municipi Modern, per F. Culi Verdaguer.
- XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages, per Mn. C. Cardó.
- XII.—Piscicultura, per J. Maluquer.
- XIII.—El Papat i els temps moderns, per W. Barry, traducció de l'anglès, per J. Carner.
- XIV.—El Renaixement, per E. Sichel, traducció de l'anglès, per J. March.
- XV.—La Civilització Bizantina, per P. M. Bordoy-Torrents.
- XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble), per P. Bosch Gimpera.
- XVII.—Història d'Anglaterra, per A. F. Pollard, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- XVIII.—Història de Rússia (volum doble), per A. Rovira i Virgili.
- XIX.—L'antic Orient, per D. G. Hogarth, traducció de J. March.
- XX.—Economia Política, (volum doble), per S. J. Chapman, traducció de Manuel Reventós.
- XXI.—Els Jocs Olímpics, per J. Elias, il·lustracions de J. d'Ivori.
- XXII.—Història de l'Art (Egipte), volum doble, il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres.
- XXIII.—Apunts de la Flora Medicinal de Catalunya, pel Dr. J. Calicó (volum doble).
- XXIV.—Napoleó i el Món (vol. doble), per Frederic Camp.
- XXV.—El descobriment d'Àfrica, per Sir H. H. Johnston, traducció de M. Sabat (volum doble).
- XXVI.—Islamisme, per D. S. Margoliouth, traducció de P. J. Bergos, volum doble.

Cada volum val DUES pessetes (els volums dobles compten per dos)

Si necessita algun esclairiment respecte a n'aquesta o altra de les nostres publicacions, escrigui avui mateix:

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VIII — NÚMS. CLV i CLVI — MARÇ I - XVI - 1922

La pedagogia dels pistolers

«¡Manos arriba!» (així, en castellà, en l'idioma autèntic). En la fosca del carrer, veus infants ho criden. Un vailet aixeca les mans: fa de víctima. Altres, crec, crec, l'apunten fent crepitare els martelletes de petites brownings de juguina. Juguen a atemptats socials!

Pistolers, amics dels pistolers, advocats dels pistolers, escriptors, verbs i orgues dels pistolers; ve't aquí la vostra obra. Aquest és el fruit de vostra escola. Aquesta és la petjada del vostre pas, en la generació tendra. L'heu deixat ben servida.

Es la vostra pedagogia! També és la vostra propaganda i vostra missió. Aquests nens, innocents, els quals ara aprenen jugant les vostres pràctiques, seran la carn de recluta per futures quintes de pistolers. Seran els de 1925, o els de 1927, o els de 1930. Personal entrenat des de petit no u. mancarà pas.

Ve't aquí: un pare i una mare obrers, que pregunten an aquell menut, que és llur glòria: —I tu, què voldràs ésser, fill meu?—I el nen, respon, amb sa infantil pronúncia: *teré pitto-ler!*—Es el nou ofici, la nova tècnica—la de gos de presa del remat sindical. Nova indústria humana, que ja té un jugar d'infants que la imita.

També van ésser infants els pistolers d'avui. També eren rossos i feien ballmanetes, i en-

cenien de joia i d'esperança els ulls d'una mare i un pare obrers. Després, vingué que a ells s'els hi encengueren els ulls, amb llampec dolent i sinistre, quan cantava a l'orella la sirena negra de la paraula boja, inductiva. Després, els llampecs, li sortien de les mans: les mans, encara tendres d'adolescència, es mullaven de sang, de sang humana, de sang brollada a traïció, al carrer fosc, previ el «¡Manos arriba!» la sang que ja mai més s'esborra. Vostre infant, amics, ha fet carrera.

Després... la presó, el bitllet per Amèrica, el presiri... o la repressàlia, o la contrarepressàlia, o la recontrarepressàlia... i el llit d'hospital i la taula d'autòpsies i el dipòsit judicial i l'enterro anònim. Mort de ga: etilla, mort anònima, mort autèntica de gos. Acàs hi afe-giran un inri: «confident», «esquirol», «groc», «de la banda X» o «de la banda Z», per explicar la execució als camarades.

Carrera d'assassí, al carrer comença, s'exerceix i s'acava. Aquests nois que juguen, ja en passen el batxillerat. Es tota una direcció, tota una pedagogia. I no mancaran matricu-les, no. Car aquesta pedagogia, veig que la van conreant amb constància entusiastes ca-tedràtics.

R. RUCABADO

Moralitats i pretextos

De tres defectes principals acusaria l'esperit del meu temps a l'hora de l'examen: de massa pensar la vida; d'extremar el pensament i el desig, camí de l'infinit o camí de la inutilitat i deixar-los inactius dins el diletantisme escèptic; de sacrificar la totalitat anònima a les paranceries individuals dels reeiximents fragmentaris de la comoditat.

Tres esmenes proposaria: *Viure contra meditar* (moment de l'eficàcia del Pare Nostre després dels tèrbols experiments de la felicitat).

La passió contra l'ardor imprecís del tast de totes les coses (moment del retorn de la castedat després de la delectació libidinosa del mite de l'home que gela tot el que toca).

La grandesa contra els tics personals (moment de joia del qual la imaginació i el sexe arriben a ésser-ne absents; moment de l'amistat).

Tres faules podrien animar la recordança anecdòtica d'aquests tres moments de la nostra vida contemporània.

Després d'escrites, la resolució millor serà cremar-les, sense que deixin cap pecat ni cap propòsit com un tema obligat del nostre enderament futur.

Tenint present que la vida, la passió i la grandesa sense la gràcia (virtut davant de Déu i polidesa davant dels homes), foren molt poca cosa.

* *

Els homes qui es queixen, són sempre els homes més servicials.

I a la fi, per gentil que fos aquesta servicialitat i freturosa d'escampar la joia, provoca la mansa ralleria de les gents habituades a la mitja mesura.

Bon exercici callar. Fins que la mitja mesura triomfant apliqui un impost al silenci.

* *

Davant els fragments triats d'André Gide, que han mogut l'atenció d'alguns amics a repassar l'obra total de l'escriptor, comencem de pensar que aquells qui estan més aprop de conèixer el revelliment intel·lectual són els qui més han pres les idees com les aventures femenines, sense trobar mai cap idea (i no podem dir que alguns no l'hagin cercada), armada com Minerva.

* *

Em sembla que és hora de vigilar-nos bé, perquè les crisis mentals, polítiques i sentimentals que han sorollat la nostra vida dels vint als trenta cinc anys ens han acostat massa a la conducta que sembla obeir els moviments imprevistos i contradictoris de l'emotivitat russa.

Els èxits darrers de la literatura russa arreu del món, expliquen o ajuden a comprendre el desarrelament de moltes consciències.

* *

Louis Aragon: ens retorna a l'aspra curiositat i a l'exigència endevinadora de la nostra edat desagradosa just en el punt dels estudis secundaris que iniciàvem el curs de fisiologia.

* *

Un marge d'ironia.

Sí. A condició que no en fem la màscara de carnestoltes per amparar una crueltat venjativa.

* *

No direm si les *Conspiracions* d'En Salvat Papasseit són un retorn a l'ordre bo o una fatiga del dinamisme inicial del nostre poeta acordat amb el dinamisme infantil de la poesia universal d'aquests darrers anys.

Caldrà dir, però, que en els seus llibres anteriors com en aquest darrer és ben clar l'accent català que no accepta cegament despatriacions en nom d'una pressa universal exercitada en la buidor, ni memoriacions d'escolar fidel deixeble del curs d'introducció a l'estudi de les ciències, ni la fòbia del sentit col·lectiu de l'art gelós d'inintel·ligència.

Accent català i plàcida benestança barcelonina. Epstein i Huelsenbeck podrien enriquir i eixamplar les seves teoritzacions amb l'exemple d'En Salvat Papasseit, coneixedor de la sensibilitat fragmentària i contradictòria de les noves inspiracions; crític i polemista dins l'entranya mateixa del lirisme per no desmentir l'impuls directe, que és el costum d'avui contra la composició; però a l'ensem renyit amb la desnutrició verbal i amb l'esque-

matisme, amb l'activitat abstracta i amb la confusió de les arts que fora de Catalunya són els senyals de les noves escoles.

Es clar que aquest guany de la catalanitat, per virtut de la concreció que opera, anima la producció del nostre poeta amb un escalf d'humanitat que rarament ens és donat en les obres dels anomenats avantgardistes.

Són tots ells deprimits per un sensualisme medular, gairebé pacient com més s'esmerça a multiplicar la velocitat, just en el punt que En Salvat Papasseit, lliure d'obsessions sexuals de la ment, és racialment familiar.

Cerqui el camí que cerqui, En Salvat Papasseit ha trobat el centre de la seva emoció. Es ben nostre, ben bé de la tradició catalana i de la casolanitat barcelonina llaminera de la vida de carrer que fem els barcelonins. En Maragall i l'Emili Vilanova li perdonarien un vers coix o una disposició tipogràfica extravagant com una gràcia diumengera.

* *

Voler situar el classicisme com una possibilitat d'ara ignorant el món cristià, sembla un migrat contentament de la impotència aplicada a estrafer.

I a esborrar el cristianisme, ignorant l'examen i el remordiment, només s'hi acostaren els poetes galants del divuitè, els clàssics que més d'aprop vorejaren el naturalisme grec. Enemics per definició de la metafísica i agraats de l'esperit com d'un agençament corporal.

* *

El llibre *Reliques*, d'Isabel Rimbaud, la germana del poeta, és una fermaça que ni els grecs ni els poetes galants del divuitè no tornaran.

Cal cercar la perfecció per altres camins.

En el pròleg d'aquest llibre es diuen coses com aquestes: *Il est des humains en qui souffle l'esprit et par qui il se répand. On sait qu'Arthur Rimbaud était de ceux-là... Mais quelle épreuve d'aimer un être extraordinaire, et comme un cœur médiocre n'y suffirait point! Il y faut, plus qu'en tout autre amour, renoncer à soi-même, s'effacer, n'exister plus que par l'élui. Il y faut se préparer à souffrir plus que l'aimé lui-même de l'incompréhension qu'il rencontrera, des déboires qui jalonnent sa route, des jalousies et des malveillances qui l'accompagneront. Il y faut s'attendre à souffrir par lui aussi, car il ne saura pas se plier à l'existence telle que le siècle la comprend, il ignorera les règles qui ligotent et les habitudes sur quoi se fonde une vie tranquille, il heurtera les autres comme il sera heurté par eux.*

Quin respir de consciència en aquestes idees! Quin buf de lluita en aquests confegiments! Quina afirmació de personalitat!

La figura d'Isabel Rimbaud, les recordances que ens porta del seu germà, commouen l'esperit dels homes més afinats d'avui per el desig de retorn al cristianisme que tots sentim; perquè només ens omple que ens tornin parlar de Déu i de l'empremta de Déu.

* *

PERENNITAT DE ROMA

Mare dels morts i dels vivents, Ciutat; caixa i bressol amb una sola mida.

Única mare amb ventre prou cabal perquè el fill mort torni plegar-se a dintre.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

Europa, Amèrica, Orient

FETS I IDEALISMES

AMÉRICA

I. — Existència d'una ÀNIMA AMERICANA

No som criats per gaudir ni per sofrir, sino per obrar, a fi de que cada endemà ens trobi més enllà. No vos confieu en el pervindre per somrient que vos sembli. Deixeu que el pasat amortalli als morts. Obreu. Actuen en el present.

(Longfellow: *Psalm of Life*.)

Quan en el nostre país es parla dels Estats Units, sorgeix tot d'un plegat la frase estereotipada: els Estats Units són el país dels *dòlars*, de les *conserves* i dels *afers*. La frase estalvia indubtablement molts esforços de cervell que altrament costa el volguer-se fer càrrec de la manera d'ésser de l'ànima d'aquell poble jove. El passat, l'estat actual, les condicions de vida, d'actuació civil, política, religiosa i intel·lectual dels Estats Units, són deus inestigables de descripcions i d'estudis documentadíssims, que no és nosira intenció, i molt menys en aquestes curtes notes de fets i d'ideals que somouen el món, comentar.

De bon antuvi frapa l'atenció com a traç culminant, en estudiar aquell poble, la voluntat ferma d'aconseguir en el món, i per tant en la marxa de la humanitat, una preeminència ètnica a base d'ideals, o ço que és igual, a base d'elements morals sense abandonar el predomini econòmic. Aquella voluntat ferma descansa en dos puntals formidables, l'actuació democràtica en tots els actes de la vida i l'esperit d'absoluta independència. Ambdues trajectòries, la moral i l'econòmica, es confonen moltes voltes, s'entrellacen, es complementen amb prou potència per arribar a produir un *tipus* de poble únic, enèrgic, confiat en si mateix, d'esperit igualitari, enamorat del l'ordre social i de l'esperit d'organització.

L'ànima d'aquell poble és una ànima bon xic complexa. No n'hi ha prou, per comprendre-la, llegir un estudi filosòfic com el de Tocqueville ni un estudi polític com el de James Bryce, ni una recensió general com la del professor Münsterberg. Ni és suficient un estudi industrial com el de M. d'Avenel, o el religiós de l'abat Klein, o les observacions socials dels francesos que l'han visitat i volgut conèixer a fons la seva vida, com són Bourget Paul, Andreu Tardieu, Pau Boutmy i M. Weiller.

Són tots ells estudis d'un gran valor eruditiu, fruit moltes voltes de l'hipnotisme d'un viatge. Emperò no són el reflexe de l'ànima americana obrant com a força creadora, com a poder regulador i com element característic del poble americà. Sense conèixer, encara que no sia més que superficialment, ço que és actualment, ço que significa l'ànima del poble americà d'avui, seria impossible comprendre la seva manera d'actuar en el món, i per consegüent inútil d'esforçar-nos en interpretar la bondat dels seus ideals i dels seus actes en els moments presents.

* * *

Quan començà a existir aquesta ànima americana? Els autors com Henry Van Dyke (*The Spirit of America*), que han esmerçat els fruits de sa intel·ligència en l'estudi dels traços característics de l'ànima del poble americà, es perden en conjectures. «Tal jorn, tal any, els emigrats d'Anglaterra, d'Holanda, de França, d'Alemanya, en les riveres del Nou Món, devingueren un poble, i l'esperit de l'Amèrica entrà en ells. Aquest fet misteriós, certament ocorregué. I sens dubte va precedir de molt temps al naixement oficial de la República, en 4 juliol 1776.»

La Declaració d'independència no pretengué crear un nou estat de coses. Reconeugué simplement un estat de coses ja existent. «*These United Colonies are, and of right ought to be, free and independant States.*» (Les Colònies unides són, i tenen el dret d'ésser, Estats lliures i independents. *Declaració d'Independència*, juliol 4, 1776.) Els mateixos homes que havien dictat la declaració, cridats alguns anys més tard per a redactar la Constitució del Estats Units, adoptaren altre llenguatge: «*We, the people of the United States... do ordain and establish this Constitution.*» (Nosaltres, poble dels Estats Units... ordenem i establim aquesta Constitució. *Constitution of the United States*. Framey by the Federal Convention 1787.)

El primer llenguatge constata l'existència d'un nou poble distint i independent, dintre de les tretze colònies americanes, o sia l'independència del poble americà existia de fet abans d'ésser reconeguda i per consegüent abans de

què la història del poble americà comencés, l'ànima d'aquell poble tenia vida i era conscient. Aquesta ànima americana existeix avui i vivifica l'esperit de l'Amèrica. Els caràcters essencials, els principals elements que caracteritzen l'ànima americana són la *confiança en si mateixa* com a principi actiu i constituent de sa formació, l'*esperit d'igualtat* que es confon quasi bé amb un esperit de religió a base de tenir compte que el món no ha sigut creat per al profit personal de cada home, l'*esperit d'energia* en quant la tendència de l'esperit americà és el de dominar a la naturalesa i el de reduir als seus elements, l'*amor a l'ordre social*, és a dir, la tendència manifesta a una vida controlada per als principis de concòrdia, harmonia i cooperació al fi comú; l'*esperit d'organització i de cooperació social* seguint el precepte *by the soul only the nations shall be great and free...*; l'*esperit educatiu* palpablement demostrat en l'abundància d'iniciatives fruit de creença intuitiva de l'educació i de la instrucció en el desenrotll dels pobles, i finalment l'*originalitat en la literatura*, d'un humorisme genial amb Washington Irving, de substància rica, savorosa, fresca i ria- Irving, d'una originalitat a tota prova amb Fenimore Cooper, el contista inimitable; d'una força d'expressió penetrant i simbòlica amb Hawthorne, el dramaturg de la vida interior; d'una sorprenent energia amb Emerson, herald de la confiança en si mateix i poeta de les intuïcions, prosista i versificador d'esclats insospitats per la consciència americana; d'una dolcesa com la de Longfellow, d'una exquisit de forma com la de Whitier, el bard quaker traductor del sentimentalisme de la Nova Anglaterra, i la d'En Whitcomb Riley, el poeta popular de la Indiana i de tants i tants d'altres escriptors, poetes, contistes, que han contribuït a l'esplendor de la moderna literatura americana caracteritzada pels trets essencials tan superiors a la moderna literatura europea, com són l'*esperit religiós* desenrotllat poderosament, l'*amor sincer i noble per la naturalesa*, el *sentiment profund d'humanitat* i el *constant regust d'humorisme*.

L'estudi de cada un dels trets característics de l'ànima americana ens portaria massa lluny del nostre propòsit. Si no han esgotat el tema els autors que havem citat, si obres essencialment destinades a aquest estudi anímic de l'esperit del gran poble, les titulen llurs autors assaigs d'estudi, què podríem dir ni què podríem condensar nosaltres en poques planes? (1). Ens limitarem, doncs, a un lleuger esboç de lo que s'entén i són elements essen-

cials de l'americanisme com expressió del poble nortamericà, i amb ell tindrem, encara que lleugerament, dibuixada l'expressió algebraica de l'ànima d'aquell gran poble.

II. — La Religió. L'Escola. La Dona. Elements primordials de l'americanisme

S'ha dit que la Religió, l'Escola i la Dona són els elements primordials de l'americanisme, els substractes que han pogut crear la diferenciació dels ciutadans dels Estats Units enfront dels descendents dels seus progenitors que han romàs a Europa.

Si més no, aitals forces morals assentades damunt del bloc que anomenem *democràcia*, són i seran les forces de la vida de la nació americana per antonomàsia, i les que expliquen millor que totes les dades comercials i industrials, millor que tots els tractats, millor que totes les geografies i economies, la psicologia d'un gran poble.

* *

La Religió ha caracteritzat des del primer moment la civilització americana. En totes les experiències, en totes les temptatives socials, apareix l'element essencial que predominava ja en els fundadors de la Nació americana, l'*esperit religiós*. El caràcter primitiu dels Puritans, primers colonitzadors, ha perdurat a través dels anys. Damunt d'aquella terra novella, hospi alària a totes les idees i rebel a l'obra de l'home, s'ha operat la transformació dels sentiments religiosos en sentiments civils.

Channing (William Ellery), imbuït dels esclats filosòfics del segle XVIII, proclamà l'*unitarisme*, barreja d'ideal místic i d'ideal cívic que alligona tota una doctrina de lliberació i elevació de l'home, mitjançant sa pròpia voluntat, a l'objecte d'arribar a la creació de l'home tipus, model de perfecció que retrau la figura de Crist. La societat americana troba en la doctrina d'en Channing el camí per arribar al millorament de l'individu i aconseguir per als ciutadans americans la plasmació d'una mentalitat nacional. L'ideal optimista de les doctrines d'en Channing, promptament guanyaren els esperits de les masses americanes. L'*unitarisme* regnà preponderant des de 1825 a 1840 en tota la Nova Anglaterra, recloent-se a Boston la irradiació de la creença que més tard devingué la base de la consciència nacional.

L'*unitarisme* devia ésser esgraonada per a majors audàcies de pensament. Humanitzant tota la teologia anglesa, simplificant l'enrevessada metafísica d'Alemanya i amplificant la

(1) Abraham Lincoln, per Brand Whitlock, *Les forces morales aux Etats Unis*, per Sophie Cheffele, 1920. *Le Génie de l'Amérique*, per Henry Van Dike.

tot just nada disciplina francesa, que més tard és batejada amb el nom de sociologia, naix a Nort-Amèrica, a mitjans del segle XIX, el *transcendentalisme*. Doctrina imitativa, que manlleva als raonaments kantians les seves fórmules, que veu en Déu l'ent de la llibertat i de l'eternitat, els postulats espiritualistes de la filosofia de la intuïció. Amb la unitat de les idees, amb l'enlluminació interior, amb el poder de la consciència determinativa, amb la responsabilitat dels actes i de les obres, la influència alemanya, kantiana, fichtiana i schelliana es deixava sentir potent i definitiva en el moll de la nova doctrina.

Les conseqüències d'aquestes doctrines, foren les experimentacions d'Owen a Hopedale, i dels fourieristes a Brok-Farm, centres d'atracció de les *élites* intel·lectuals americanes, les quals, amb els noms d'Emerson, Ripley, Alcott, Fuller i Hawthorne, feren cèlebres els sistemes de vida i de confraternitat falansteriana. Era d'harmonia, que va poetitzar idealment Hawthorne en son celebrat *Blithedale Romance*.

Fou a Filadèlfia on arrelà profundament el *quakerisme*, doctrina que a temps que entaulava forta lluita contra l'esclavatge, establia amb ses teories igualitàries pures la pedra mestre del *republicanisme* americà. A Palmira, Estat de Nova York, Smith, fundador del *mormonisme*, pretén haver rebut la missió del Senyor per a fundar la nova Jerusalem i ho intentà en l'Estat de l'Illinois resistint tant com pot les lleis d'interdicció de la poligàmia professada pels seus adeptes fins a 1891, com a llei de Déu. Al costat d'aquestes dues grans sectes, poden citar-se encara les variants dels Harmonistes, els Memoristes i una multitud d'altres que veuen el camí d'arribar a Déu, a través dels llurs peculiars punts de vista.

Presidint-les a totes i amb millions d'adeptes, sorgeix la doctrina que predicà intensament en 1821, en el News-Hampshire, Mr. Mary Baker Eddy. Es conté en el seu cèlebre llibre *Science and Health with key to the Simptures*, quals ensenyances constitueixen avui encara a Nortamèrica la base filosòfica i moral del poble. La *Christian Science*, basada en els deu manaments de la llei de Déu i en el Sermó de la Muntanya, és avui una manifestació potent de l'esperit religiós americà. Esglésies, societats, meetings, publicacions, biblioteques, revistes, etc., reproduïen afanyosament, sense treva, les màximes de la doctrina de la felicitat terrenal conseguible a força de voluntat per assolir-la.

El *catolicisme*, als Estats Units, difereix bon xic del catolicisme d'Europa. Desenrotllat mercès al creixement de les colònies polonesa, italiana i irlandesa, es pot calificar de religió la

menys americana, en virtut d'ésser els seus adeptes els darrerament arribats als Estats Units. D'aquí que el catolicisme hagi tingut que adaptar-se i comportar-se com les altres religions vives existents en aquella Nació, en quin sentit ha tingut que doblegar-se a l'exigència general de l'esperit americà, de que tota creença col·labori al progrés, contribuint al desenrotll de l'esperit social, ço és, a l'anomenada «*substitució de la consciència de la raça a la consciència individual*». Malgrat el seu esforç de penetració, ésser una de les seves qualitats l'adaptació, el seu desitg d'alcancar el grau de respecte aconseguit per les altres religions, el *catolicisme* no ha aconseguit en els Estats Units la preeminència religiosa. El *Metodisme*, i al seu costat les branques i branquillons de les Esglésies dels Baptistes, Presbiterians, Episcopalians i d'altres, agrupen en son entorn la gran massa de la nació americana.

* *

Ara bé. Sia quina sia la forma de practicar-la, la religiositat és intensament sentida en tota l'Amèrica del Nord. L'Amèrica del Nord l'associa a totes les manifestacions de la vida, és imprescindible en tots els actes públics, emperò se l'aparta netament de la vida cívica de la nació. Cap Estat subvenciona el culte, emperò hi ha Estats que exclouen els ateu de les funcions administratives. Pensilvània i el Tennessee refusen l'elegibilitat als que no creuen en el Totpoderós, i en les penes i en les recompenses del més enllà. Maryland i Arkansas recusen llur testimoni en judici i en el Vermont i en el Delaware es declara que cada ciutadà deu haver de tenir una religió i que el jorn de Déu deu ésser observat.

En canvi, pel fet d'ésser la religió separada de la política, ha tingut i té acció més eficaç sobre de la consciència dels americans. Cada Església és una Associació de particulars, una cooperativa cultural que subvenciona per si mateixa a sos clergues. Del caràcter essencialment social de la religió dels Estats Units no se'n deu concloure que la importància del sentiment religiós sia secundari en aquella nació. Pel progrés social i per totes les iniciatives espirituals de la Nació americana, ha sigut la Religió, sense fanatismes ni gelosies de secta, l'ànima i la raó de sa existència.

* *

L'Escola, esfoç idealista cultural de Nort-amèrica, és per la mentalitat dels europeus, com la religió, un esforç de la voluntat americana que resta obscur davant de l'esforç

ma erial que representa l'industrialisme americà. I no gens menys, han sigut els sistemes d'ensenyança, les modalitats de la instrucció, els mètodes pedagògics, els qui han fós en els bancs escolars de la nació els caràcters diversos, les idealitats oposades, el prejudici vells de les nacions europees que han enviat a grans onades corrents inexterrables d'emigrants vers l'Amèrica del Nord.

En cap part del món, com als Estats Units, s'acorda tanta importància a l'Escola, considerada veritable *casa de l'infant*. La nació obliga a cada nacional, àdhuc careixent de fills, a contribuir intensament al desenrotll de la tasca educativa encomanada a l'escola, ben convençuda del paper que juga en l'educació de l'esperit i en el creu de la força de la voluntat. L'orgull de posseir la millor escola i la millor Universitat, es demostra amb la devoció que tot americà professa a la institució educativa, al tenir ocasió d'exclamar *our school is the best school*. L'Estat no fa altra cosa que administrar els cabals que reb de la nació per a la instrucció. Els 800 milions de dòlars, producte de la *tassa escolar* sobre les propietats fondiàries, són administrats pel *Board of Education*, que les Actes de 1867 i 1869 feren dependre del Ministeri de l'Interior. Davant del *Comité State Board of Education*, hi sobra el burocratisme del Ministeri de la Instrucció.

Parlant del paper que devia acomplir l'Escola en els Estats Units, deia en 1915 míster Brown, president del Congrés d'Oakland: «Es precis fer comprendre als americans, des de l'escola, la veritable plaça que escau al seu país entre mig dels pobles de la Terra. El paper d'Amèrica és el d'apressurar l'adveniment de la justícia i de la bona voluntat entre les races, de la justícia i de la bondat entre les classes socials. Tal deu ésser el país en el qual tots els habitants acceptin els deures i les responsabilitats dels homes lliures.»

Amb el treball manual imposat com a obligatori a tots els escolars, Amèrica ha instaurat des de l'escola la veritable democràcia. En les classes manuals, tots, rics i pobres, es donen compte de què són unes mateixes les mans de tots els deixebles. En les classes científiques i literàries, aprenen que són uns mateixos els cervells. Amb això Amèrica ha creat en cada ciutadà l'ànima d'un obrer. L'únic títol de noblesa que consent, és el d'ésser un bo, un immillorable obrer, un home, lliure d'elegir una professió com una alegria de la seva vida, no com una pena infamant imposada com ho considera l'obrer europeu. Podrà perdre eficàcia l'originalitat i ésser notat que a Nort-amèrica no apareixen en els cicles històrics de l'intellectualisme mundial genis i savis, po-

lìtics i artistes com produeixen les nacions europees. Deixem que discuteixin les causes Tocqueville i Brice, i constatem que l'esperit educatiu, d'hàbits comercials i industrials, inclina a l'americà constantment a perseguir l'èxit personal com l'objecte de totes les ambicions, comptant a l'hora com a únic bagatge amb l'actuació enèrgica de la seva voluntat, amb la qual s'ha posat d'un salt al nivell de les velles civilitzacions i amb la qual ha dominat la naturalesa hostil, rebel, grandiosament salvatge d'un Continent misteriós.

* *

Si l'on me demandait à quoi, d'après moi, il faut attribuer la singulière prospérité et la force croissante du peuple américain, je répondrais que c'est à la supériorité de ses femmes.

(Jocqueville: *De la Démocratie en Amérique*.)

Per entre els celatges incertors de l'aubada de la colonització americana, es dibuixa el nom d'una dona d'indomable energia: Lady Arbella. Aquesta noble dama, renunciant a les comoditats que la vida li oferia, fou el més enèrgic sosteniment moral dels primers colons emigrats de l'Anglaterra. Darrera d'ella Agna Bradstreet, valor purament literari, i Mistress Hutchinson, apòstol de la creuada antipuritàna, creadora dels clubs femenins, perseguida, exilada i morta després a Rode Island en mans dels indígenes, constitueixen la trinitat de l'energia, del coratge, del valor en els quals la dona americana s'emmiralla, així la que sentint-se màrtir rebutja les brutalitats dels anglesos, com la que redreçant-se aixeca els punys i jura provocar la Revolució llibertadora, així la que boicoteja les mercaderies angleses amb tal d'ésser-ho, com la que renuncia de bon grat a la coqueteria amb tal de perjudicar l'entrada de perfums, pells o teles del país dominador.

Més endavant Mistress Adams dona al món la impressió del deure i de la bondat femenina al costat del President successor de Washington. A fora de la vida civil, és Margaret Fuller la que porta una revolució a la vida social amb la instal·lació dels Clubs femenins a Boston. En ells reuneix lo més selecte de la intel·lectualitat femenina bostiana, donant lloc al naixement de les *Women's Club*, avui tan extesos en el país de la llibertat.

A la dona deu el moviment anti-esclavista la propagació de l'exaltada doctrina redemptora. La Mott, la Child, la Jamson i la Philipps, lluiten per la llibertat dels negres, com a solució d'un problema humanitari. Així s'immortalitza la Harriet Bee-

cher Stowe amb el seu llibre *La Cabanya de l'Oncle Sam*, que tots hem llegit amb fruïció i amb el qual fa mundial la campanya anti-esclavista, llibre traduït a totes les llengües, del qual Jorge Sand ha pogut dir que més que per una dona semblava escrit per una santa.

La lliberació dels negres fou la clau de l'emancipació de la dona americana. Era impossible que una raça inferior com la dels negres obtingués el dret de sufragi i no fos al mateix temps concedit a les dones. La vida política no és certament un exemple de puresa, emperò és indiscutible que millorarà el jorn que les dones hi prenguin part intensament. Dinou Estats americans admeten avui el sufragi femení complet. Altres quatre l'admeten limitat a les eleccions presidencial i municipals. Altres dotze el restringeixen a les qüestions locals i altres onze encara refusen la concessió del vot a les dones.

En 1918, la Cambra americana acceptava per 274 vots contra 136 l'esmena federal a la Constitució donant a les dones el dret del vot. Tot això representa una enorme quantitat d'energia esmerçada per les dones americanes en llibres, revistes, escrits, conferències, càtedres, etc. Amb tot això es dona la nota simpàtica, característica de que el moviment feminista americà resta sempre femení, sense acceptar habillaments masculins, ni funcions ni oficis de natural reservats als homes. Amb una arduesa i una constància perseverant reivindica les seves idealitats, constituint una força de voluntat que aprofita la nació en el camp de lo social, de la beneficència, de l'ensenyança i de la religió, la descripció de tot lo qual seria cosa impossible en el marc d'aquest assaig.

La dona americana és un veritable exemple d'energia nacional. Té de la vida pròpia la concepció d'ésser una part de la concatenació nacional i que amb ella té deures sagrats, ancestrals, pervinguts dels seus progenitors i els quals ha de transmetre. Per això la concepció dels fills, l'infantament, és un acte íntim, excels i virtuós. Escoltem en aquest punt a Teodor Roosevelt en el seu llibre *Vida intensa*: «En un dels seus llibres potents i melancòlics, Daudet parla de la por de la maternitat, del terror que invadeix a l'esposa jove dels moderns temps. Quan aquestes paraules poden ésser verídicaament escrites respecte d'una nació, aquesta nació és podrida fins al fons del cor. Quan els homes temen el treball, o temen la guerra justa, quan les dones temen a la maternitat, vacil·len al caire de la dam-

nació, i seria bo que desapareguessen de la terra en la qual hi són objecte de menyspreu per part de tots els homes i de totes les dones que tenen fortaleza, coratge i ànima vellosa...»

La dona americana no refusa el seu esforç de col·laboració pel millorament social del seu poble, i per remeiar els mals econòmics que es desenrotllen en les grans agrupacions obreres.

La lluita contra l'alcoholisme l'ha trobada prompte a emprendre una formidable creuada, arribant fins a la violència contra els establiments i els béns dels expendedors d'alcohol. Mr. Frances Willard, fundadora de la *Women's Temple*, compta avui amb un exèrcit de mig milió de dones enrolades en la Lliga de la Temperança i amb més de vint milions de nois que ostenten el llaç que els declara partidaris de la sobrietat.

Campanyes intenses en favor de la cultura popular, de la higiene, del millorament dels asils i manicomis, de presons de dones i reformatoris d'esgarriades, en una paraula, una intensa acció social paliativa de sofriments i d'atenuació dels mals, i d'altra banda constructiva d'un estat de millorament social, dona a la dona americana l'instrument per a fer menys aspra la vida del treballador, al qual dona a temps que el desig de fugir dels vicis que porten a la irremeiable misèria, el d'embellir la seva mentalitat amb ideals de Bondat i de Justícia.

III. — Estructura polític-social de la República democràtica dels Estats Units. L'exemple

Lord James Bryce, perdut recentment per l'esplendor de les lletres angleses, volcà en sa monumental obra *The American Commonwealth*, i en altre volum quin títol no recordem, tan instructiu com aquell, sobre els partits polítics en els Estats Units, ses magistrals investigacions i reflexions sobre l'estructura política-social de la gran democràcia que s'anomena Nortamèrica. A quants s'interessa per conèixer els ressorts del veritable regisme federatiu d'aquell conglomerat d'Estats, els hi brindem els lluminosíssims conceptes que contenen les obres de Bryce, compendi de veritable eficàcia normativa. Nosaltres no sabríem ni tan sisquerra extractar-los. Lo qual entenem ésser el millor homenatge al sistema i a l'obra.

(Seguirà.)

R. GAY DE MONTELLÀ

La poesia del Salvat Papasseit

La primera coneixença de l'avantguardisme literari va produir a Catalunya fruits abundosos i efímers; l'atracció de lo nou va fer que tot una colla de poetes, començant per En Joaquim Folguera, es llencessin amb més o menys reserves al conreu de les noves formes. Ben aviat, de tot el grup innovador no en restà sinó en Joan Salvat-Papasseit, sol i ardit. I encara, qui gosaria dir que el Salvat-Papasseit de *Tot l'enyor de demà*, per exemple, és el mateix poeta de *Plànol*? Evidentment que no. I sortosament.

Fóra injust qui en els *Poemes en ondes hertzianes* no hi senyalés una gran quantitat de retòrica i de polèmica: un poema no és pas un pamflet. I *Plànol* i *Columna vertebral*: sageta de foc, s'acosten molt més al pamflet que al poema. Amb aquest fet s'esdevenia en el Salvat-Papasseit tot el contrari del que és dona en el Lòpez-Picó, qui és tan definitivament líric que li fóra impossible fer una pàgina de crítica o un paràgraf de novel·la ben exempts de lirisme.

En els *Poemes en ondes hertzianes*, primera manifestació poètica del Papasseit, hi ha, però, sota l'espessa brossa dels nous dogmes formals i sota les imitacions en què fugint de la imitació cau, un fons d'humanitat bategant i primària. La imatgeria d'En Salvat és acolorida i elemental com la d'un infant, basada en pures sensacions. Totes les coses són amarares de la humanitat del poeta, i les passions i les dolors de l'autor són transportats constantment a cada objecte: «les ones canten el desig d'engolir», «les sirenes no ho saben, però xisclen», «mil llums em somriuen», etc.

I sota aquella brossa formalista s'hi veu també una amor francescana al paisatge.

Aquestes dues qualitats combinades i enllaçades, una forta humanitat i un amor al paisatge, són les que caracteritzen la persona poètica d'En Salvat-Papasseit, les que li han dictat els seus més suggestius poemes. Aquelles poesies emocionades de *L'irradiador del Port i les gavines* que es diuen *Nadal*, *Tot l'enyor de demà* i *Res no és mesquí*, perduraran dins la poesia catalana amb un resplendor propi. En el seu últim llibre *Les conspiracions*

no ha pogut superar En Salvat les esmentades poesies. Les imatges vives, el franciscà amor a l'enemic, la victòria de la caritat sobre el dolor rencuniós, són igualment a *Les conspiracions* que a *L'irradiador del Port i les gavines*. Però en traduir la vària sentimentalitat en versos el poeta no ha reeixit tan bellament.

Les poesies que hem nomenat (*Nadal*, *Tot l'enyor de demà* i *Res no és mesquí*) mostren en el seu punt màxim al Salvat-Papasseit com a poeta cristià. En *Nadal* és Jesús qui plorà l'oblit dels pobres en el Sant Dia:

*Demà posats a taula oblidarem els pobres
— i tan pobres com som —*

*Jesús ja serà nat.
Ens mirarà un moment a l'hora de les postres
i després de mirar-nos arrancarà a plorar.*

En *Tot l'enyor de demà* el poeta, malalt, recorda les coses que veurà amb tots els sentits, quan es llevi. És una enumeració sensual i impressionant de coses diverses. El llegidor recorda Leopardi, però aquí el sol, la lluna, les estrelles i totes les coses senzilles i quotidianes no són amarares de dolor sinó guaridores de dolor. Aquesta superació cristiana triomfa del tot en *Res no és mesquí*, que és un himne franciscà, optimista:

*Res no és mesquí
perquè la cançó canta en cada bri de cosa.
— Avui, demà i ahir
s'esfullarà una rosa:
i a la verge més jove li vindrà llet al pit.*

En Salvat-Papasseit, poeta, lluita amb un desavantatge enorme: la possessió imperfecta del llenguatge. En els seus versos hi ha sovint mots usats amb la mínima justesa. Cal no oblidar que En Salvat és un home de suburbi i no un universitari. Quan les paraules no llisquen ordenades al desig i la lluita per la bella forma devé, com en el cas del Salvat-Papasseit, d'una duresa extraordinària, és quan hom pot veure més aviat si el poeta du al front una estrella de veres o una simple llanterna elèctrica.

TOMÁS GARCÉS

Poesia catalana

CAPITOL DE TRISTESA HIVERNAL

Ara les vinyes pelades fan queixa
perquè han perdut l'abrigall per l'hivern.
Aquell sarment torturat dalt la feixa
es caragola i musita un lament...

Com una ovella que passa i que deixa
velló en les puntes de l'arç, semblantment
la boira deixa el velló, sense queixa,
perquè s'hi abrigui l'esquàlid sarment...

VATICINI I CONFESSIÓ

Pel dolor d'aquesta estona he predit el temps futur:
— Si el futur em pertocqués, per un goig quatre tristeses. —
No serà, però. Oh calimes espantables del futur
que en el cel de ma videta no hi sereu, per mai, sospeses!...
Que per què? Va la contesta com escau que ara us la diga,
i pel guany, sempre estimable, que us pot heure'n l'esperit:
— El futur no m'engunia, ni em turmenta, ni em fadiga,
perquè jo no l'haig d'atènyer... — Ho endevino com escrit
en el fons de ma existència tenuíssima i lleugera
com un borrioll de pluma; com un fil d'aranya, breu...
L'únic futur que m'espanta, és el de la mort certera
que ha de portar-me als judicis, terribilissims, de Déu.
Altrament, cap més ventada sorolla les fulles joves
del pollanc, fràgil i tènue, que respon per el meu nom;
ni cap altra pluja arriba endintre les gleves toves
del camp on Déu m'hi reclama ofrenes per ontocom...
Jo us dic que vaig per la vida amb els ulls portats enfora...
El goig que em ve, m'el parteixo amb qui l'ha de menester,
com aquell a qui li sobra un pa a la post, i a tothora
cerca el germà qu'és més pobre i la sobra li fa bé.
Déu me do no empoltronir-me en cap hostal ni parada!...
— Sapigheu que ara vos parlo amb santa simplicitat
i em dolria que miressiu la paraula que he llençada,
com si fos fruit d'una branca de l'orgull més refinat. —
No malverso els guanys de l'hora en cap acció dissortada
que s'em pugui traduir el turment posterior:
La paraula que no he dita, sempre és la millor callada;
el favor obscur que feia, sempre és el millor favor
I si entremig les volences de bé, ting imperfeccions,
les suporto i m'humilio com al cristià pertoca,
esperant que un altre dia amb el suc d'aquests llimons
que són aspres i que purguen les mancances de ma boca,
em serà donat el canvi de gustar a dalt del cel,
— si Sant Pere em vol obrir i el Senyor m'hi deixa entrar, —
del suc de felicitat, que és més melós que la mel,
i del Present, sempre amb Déu, i que mai ha de minvar...

L'ALTRA ALMOINA

— El pa que em dóns, no m'agrada;
de pa rai, ja m'en han dat!...
Tu dóna'm una besada
dels teus llabis, si t'es grat!
Tal com só, oblidat i pobre,
vestit del que ningú vol,
sembla que no sóc tant pobre
si algú em besa!...
Treu el dol
del meu cor, que s'engunia,
amb l'almoina del teu bes!...
I el pa que em daves suara
— tan blanc i tan esponjós —
tindrà més sabor encara,
quan el menjarem
tots dos!...

CANÇO D'UN INFANTAMENT

«Cel roent,
pluja o vent»;
o, potser, dolor
d'un infantament...
Ho diria,
pel que he vist:
la corba del ventre d'òpal
del cel; les faixes de lli;
nubolets color de rosa,
folgadets com un coixí...
En els més remots confins,
paneres d'enceses roses
i clavells com uns robins...
Ho diria
i ho diré
que el cel d'avui fruitaria...
.....
I ha fruitat.
Veu's aquí la lluna nova
tremolant dalt del serrat...
Veu's aquí com es reposa
en els folgadets coixins...
Veu's aquí com la saluden
les flautes sotils dels grins...

AQUELLA TARDA A SANT MARTÍ

Oh tarda color de sidra,
qui et pogués perpetuar!
Un vessament de clepsidra
fluïa de l'aire clar...
Clepsidra ensenyada i lenta,
tan fresca com una mental...
Les pedres de la cruïlla
vestien de vellut verd;
una era cau de la guilla,
l'altre el trone d'un lluert.
Un vivor de sargantanes
soportaven les restants...
Cruïlla amunt, cinc cabanes,
i totes cinc fumejants...
Envall, la mar aquietada
i el mugró de nou esculls
color ocre rebaixada,
i amb mil rosecs, com mil ulls...
Al cor, una pau sencera;
als ulls, un convit profús;
al cel, la rossa bandera
del sol... Voleu més? Jo, pus...

ASPIRACIÓ

Qui parlarà condignament
i amb fines traces i polit llenguatge
d'aquell tresor que dintre nostre hi és vivent
i és la primera gràcia que ens fa companyatge,
i en diem la nostra humanitat?
Qui la dirà aquesta meravella
que té clarors de sol, fulgors d'estrella,
perfums de flor, frescors de riu,
cremors de forn, pau de fossar,
i aldarulls, com la polifonia de la mar revolta,
segons com un la veu, la mira o se l'escolta?...
No serà bé lloar la nostra humanitat
dient que ella és un camp per 'ser sembrat;
i que segons lo que hi sembrem
en collirem?...

LLUÍS G. PLA, *Pure*.

CANÇÓ GRISA

Ma vida s'escorre llisa
com un rierol callat.
Per cap daler mai se frisa
si nó es pel viure ignorat.

Obira en silenci els dies
passar llangorosament.
Es plena de melangies
i lliure d'altre turment.

Si una cançó enjoia l'aire
ressona un xic en el cor.
Prenc del roser que m'enflaira
una fulla, per record.

L'oreig debades assaja
d'alegrar-me amb son festeig.
El dolç fontinyol que raja
m'incita a creure l'oreig.

Però fineix la jornada
i res m'ha pogut colpí.
I ara em troba la vesprada
consirós, com el matí.

Ma vida s'escorre llisa
com un rierol callat.
Per cap dalè humà se frisa
freturant l'Eternitat.

CAPVESPRAL

A Salvador Albert

Cap-tard. Entre dos llustres. Llueix tràgicament
la posta tardorencia que l'horitzó arbora.
El sol, que ja tramunta, valls i serrats colora
i una ombra blava i fina s'estén pel firmament.

Segut vora les runes d'un vell castell malmès,
de la jornada augusta obiro l'agonia.
Mon cor, que estava alegre, en veure morí el dia
apar que d'una fonda recança es senti pres.

Que així com a les runes la flama ponentina
les fa panteixà i trémer, com un malalt que fina,
i un jorn les farà caure, garfides per la mort;

també m'estremeix, Magda, ta pèrfida mirada:
sols tinc dolors per deixa de nostra amor passada.
Metzina de la joia, m'és dol el teu record!

LA CANÇÓ DEL PROPI PLANY

A Tomàs Roig i Llop

Si lluu avui ma adolescència
com una flama reverent,
perquè és tan crua ma existència
i el cor no es paga del que sent?

Ni en mig de l'hora assolellada
que el blau espai torna sonor,
ni en el crepuscle, a la vesprada,
que és tan propícia al desamor,

ni en sé arribada la nit bruna
que en cada estrella té un amant,
puc mai llençar ni tan sols una
cadència nua de mon cant.

Potser la joia m'és defesa;
potsé el llevat de les dolôs
no ha tret encara sa flô encesa
dintre mon viure tenebrôs.

Si lluu avui ma adolescència
com una flama reverent,
perquè és tan crua ma existència
i el cor no es paga del que sent?

OCTAVI SALTOR

LA CAMINADA

Aquest matí daurat damunt les planes,
amic com fôra dolç el caminar
en les rutes eternes i llunyanes
que les corona aquest cel blau, tan clar!

Sento el desig que endú la meva vida;
la terra té per mi un fervent encís,
ara l'horta és encesa i és florida,
Senyor! sembla talment un paradís.

Què més voldria en eixa matinada
que la joia impalpable del perfum;
i el cant que ara endolceix la caminada
i aquesta gràcia omnipotent de llum?

Ocultà en la pineda una font canta...
Pineda dolça amb el ramatge olent
i plena d'harmonia en l'hora santa;
hora de solitud, d'enyorament!

Quan ve del cel la pau daurada i bella
i s'expandeix per tot nostre camí;
i ens du l'amor d'aquesta hora novella
un nou encís al somni vespertí.

Sentim al cos la fortitud del dia
i un foll desig d'estimà i de besar,
perquè hem viscut units amb l'alegria
i hem obirat aquest cel blau, tan clar!

Perquè ha vingut l'Amor tot gentilesa,
il·luminant aquesta posta d'or,
que és plena de consol i de puresa
i du el repòs suau a dins del cor.

Senyor! en eixa dolça caminada
vostra paraula santa hi hem oït;
la vida ha devingut santificada.
Vós heu tornat la llum a l'esperit.

CAPVESPRE D'ESTIU

O capvespre que avances en la posta
quan l'arbreda i el cel és nibat d'or;
ara l'amor serenament s'acosta
deixant un cant etern a dins del cor.

Perquè la pau pels grans cims s'es estesa,
embolcallant de joia el pensament;
brilla un estel com flor de gentilesa
s'ou el remor d'alguna font planyent!

I em plau en el capvespre, oh estimada!
quan en el cel ja s'esvaeix la llum,
reposà en pau a l'ombra regalada
plena per mi de gràcia i de perfum.

Que aquesta terra tan daurada i bella
amb el cel blau a dalt del comellar,
i al vespre amb la claror d'alguna estrella
és tan dolça, Senyor, per estimar,

que tot lo d'aquest món ho donaria
pel cel tan clar i el bes de passió
i la mirada dolça de l'aimia
total plena de somni i de clarò.

J. M. ¹ROVIRA ARTIGAS

ESPLAIS

I

NEGUIT

Duc la vida inquieta
dintre del pit com un ocell frisós
d'una frisor secreta
que sols trespua en mon esguard plorós.

Duc la vida intranquil·la
— l'ocell que lluita sap garfir-me el cor. —
En l'ull del cel titil·la
una llàgrima d'or.

Oh el plor del cel en un transport de febre
que en mon esguard delicadament lluu!
Jo resto sol com un sol tornat gebre
en eix moment en què la posta em duu.

II

ROMIATGE NOCTURN

Quan dormi el sol dintre les ones
i el cel nocturn devingui blanc
d'estels que argentin més les ones
com infants de riure franc,

quan l'hora blava es torni encesa
del bell fogar dels pescadòs
i sotgi el vent un'au maresa
com un sospir i plori un gos,

em serà grat fer mon viatge
pels caminois de l'infinit
on cada estel serà un guiatge
que aclarirà mon esperit.

III

* * *

Ah, quina joia fóra
poguer veure les ànimes diàfanes
a guisa del bon Déu qui els mons vigila!...
Guaità encendre's un cor amb la grandesa
d'una alzina cremant en la boscúria,
i endevinà el pensament de les mares qui tot ho endevinen
en llurs infants!...

Ah, quina joia fóra
reneixe' amb llum de seny i amb un riure d'aurora!...

IV

HE VIST...

He vist un horitzó que refloria
trèmol del sentiment de cap al tard:
en cada flor de púrpura hi havia
l'ardència de cent cors en un esguard.
He vist un horitzó en la vida mia
a l'hora que el plorar devé més dolç
i, coronada d'or, la llunyania
s'anorreava en un sospir de pols.
He vist un horitzó fet d'escarlata
que daurava amb son gest l'aire de plata
amb nuditat de tendre baticor...
semblava la dolçor de la pupilla
d'un ull afreturat de son tranquil·la...
com el delectament d'un somni d'or.

D. CRISTIÀ

ME PLAU...

Me plau estar-me sola llargues hores
amb gran recolliment. I tu llavors,
tot dolçament, a fer-me companyia
te'n vens. I aquests moments de cada dia
que passo amb tu, fan que la meva vida
trobi exquisida.

En mig la gent, el llur brogit t'espanta
i fuges lluny de mi, de ma complanta
no fas esment, i em sento trista i sola
i esclata amarg mon plô i res m'aconsola.
I vaig en busca teva, oh dolç Amat,
i et trobo en soletat!

* * *

M'assec vora del foc, Amat, tot recordant-te
i el gat ve roncejant a fer-me companyia.
S'estira vora meu, i en els seus ulls metàl·lics
quelcom de pervers lluu Diries que somnia.
(Somnia un pobre ocell caigut entre ses urpes,
i foll de voluptat, li espuirguen les nines.)
Mes s'acosta, feli, reclamant la manyaga...
i al fons de sos ulls verds retrobo ta mirada.

* * *

Aquest jorn que mai acaba
i aquesta nit que no ve!

He trenat mos cabells negres
que, frisós, destrenaràs
i he cobert mon cos de joies.

Mes se que em voldràs ben nua...
Sense les verdes maragdes
i els safirs de blaus intenses
i les perles irisades.

Cobriràs mon cos de besos.
Sota tos llabis encesos
les joies ressorgiran...
que de cada bes que em donguis
he de guardar-ne el senyall...

CARME MONTURIOL I PUIG

Poesia alemanya

Traduccions del llibre *Menschheitsdämmerung*

BERLIN, 1920

Es aquest llibre un recull de poesies característiques del temps, una «simfonia de la poesia més jove». No és una antologia, diu el col·lector, sinó una simfonia de les veus del temps. En ella és de notar aquest tret moral característic de la poesia alemanya de tots els temps (no cal recordar sinó Schiller), accentuat per la guerra i la disolució que ha posat en crisi aquell ideal de la gran Alemanya, que es predicava des de Fichte i Hegel i que semblava haver aquietat l'estat de constant lluita interior per un ideal, tan característic dels pobles del Nord.

RENÉ SCHICKELE

Nat el 4 d'agost de 1883. Alsacià. «Ahir alemany, avui francès—diu—tant se m'en dona. Eixamplament o retirament de fronteres em semblen transaccions de borsa. No hi prenc part; no m'importen. Però, pertanyo a la literatura alemanya...»

SORTIDA DE LLUNA

Enterra't oh cor; lluna, no surtis encara;
la llum darrera s'apaga en el vent de la nit.
Tots els meus pensaments que eren maleïts
lluïran perquè volen i estan sols.

Mai més demanar almoïna a ànimes estrangeres!
Mai més lluitar per la satisfacció!
Mai més morir per cada desig
i ressuscitar de mal cor.

Vas de la confiança, oh lluna en claror!...
El món perdé la brillantor.
Vingué la nit. Ara, els meus pensaments,
pàlids esclaus, lluïran perquè són senyors de la terra i del mar.

ERNST STADTLER

Nat en 11 d'agost de 1883 a Colmar, d'Alsàcia; fou docent de Llengua i Literatura alemanyes a la Universitat d'Estrasburg; mort, en començar la guerra, al front occidental.

LA SENTENCIA

Llegint un vell llibre, vaig deturar-me en una paraula;
això em tocà com un cop i crema els meus dies.
I quan jo m'abandoni al plaer tèrbol
acosto a mi no l'essència sinó apariència, mentida i joc,
quan jo m'enganyo a mi mateix
com si l'obscur fos clar, com si la vida no tingués mil portes terriblement tancades,
i repeteixo paraules la amplitud de les quals mai no he comprès totalment
i agafo coses el sentit de les quals mai se m'ha fet clar;
quan el somni benvingut em toca amb les seves mans avellutades
i dia i realitat desapareixen
estranya al món, estranya al més pregon de mi,
sorgeix la paraula: Home, sies essencial!

Nat l'any 1890, a Praga; ha viscut a Hamburg, Leipzig i actualment a Viena.

HE FET UNA BONA ACCIÓ

Joia, oh cor!
He fet una bona acció!
Ja no estaré més sol.
Viu un home,
existeix un home
que se li humitegen els ulls
de pensar en mi.
Joia, oh cor!
Viu un home!
Mai més, mai més estaré sol,
car he fet una bona acció.
Joia, oh cor!

Els dies sospiradors han finit,
mil bones accions vull fer!
Sento ara ja
que tot m'estima,
perquè jo ho estimo tot!
Jo em precipito ple de la joia del coneixement!
Tu, el meu darrer sentiment!
El meu sentiment més clar, més dolç, més pur, més suau!
Bondat!
Mil bones accions vull fer!

La més bella satisfacció
m'és donada.
Agraïment!
Agraïment del món.
Objectes silenciosos
s'em llisten als braços.
Objectes silenciosos
que jo acarona,
en una hora de plenitud,
talment com braus animals.

La meua taula cruix,
jo se que vol abraçar-me.
El piano prova de deixar sentir la meua peça preferida.
Misteriosament i inhàbil
sonen totes les cordes.
El llibre que llegeixo
gira les fulles tot sol.
.....
He fet una bona acció!

Un cop vull anar-me'n travess la verda natura;
els arbres i les plantes arrapadisses em perseguiran,
les flors em cercaran,
les arrels palpant m'agafen ja,
tendres branques
em lliguen,
les fulles es precipiten sobre mi,

com una cascata d'aigües fines i suaus.
Moltes mans volen agafar-me,
moltes mans verdes;
estic pres en un niu d'amor
i d'amable dolçor.

He fet una bona acció,
estic ple de joia i bondat
i no estaré ja sol,
no, mai més sol!
Joia, oh cor!

KURT HEYNICKE

Nat a Liebnitz en 1891; fill d'un treballador, dependent, comerciant. «Somrius?... Oh, nosaltres no som res. Un animal a l'estable. Només la nostra ànima es sovint una catedral on cadascú va a pregar d'avant de l'altre.»

AMISTAT

Amic,
quan tu somrius,
somriu el meu cor
i la joia alça la seva atxa,
el nostre camí és un dia rialler.
Oh, ésser l'un a l'altre Tu,
poder portar aquest tu
en el nostre cor...
Això és el que ens uneix.

Certament algun cop s'aixeca el temple del silenci
i ens volten les muntanyes de la soledat
oh,
profundament en ell mateix està cada u.
Però el somriure fa un pont de mi a tu
i son obertes les portes del temple de l'ànima.
Sagrat
és l'home!
Ens haurem d'agenollar davant dels sofriments,
la joia ens ha d'eleva,
nosaltres ens fem present mutuament del Jo i del Tu,
eternament ens uneix una paraula:
Home.

Sempre
podem ésser feliços.

PSALM

La meva ànima és un jardí silenciós,
jo ploro,
tancat entre els murs del meu cos,
davant la porta de la meva ànima, groc, està el món.

La meva ànima és un jardí,
el meu enyor, un rossinyol,
el jove rossinyol canta cançons d'amor
i el meu cor enyora Déu.

Déu és un nom
i la meva enyorança és sense nom,
ella ha dat naixença a un infant,
la voluntat,
voluntat jove
i plena de força
cap a ell.

Un jardí és la meva ànima.
Jo no m'agenollo al jardí.
Els meus braços s'estenen en l'ampla catifa de les nits blanques,
jo volo,
rostre del món sense nom,
jo sóc el teu germà
nat de les nebuloses en el primer dia.

La meva voluntat treu la flor d'un altar fet de Maig i sol jovenívol,
moltes mils flors s'encenen
i la meva ànima vola, cantant cap a la teva boca,
Déu,
o bé sí de mare,
cor del meu germà en la totalitat del món;
jo ploro;
car cap pensament no em lliura del seu nom;
jo canto
el psalm del meu enyor,
bressat de l'amor infinit de l'arpa.

ELSE LASKER-SCHÜLER

Heu's aquí com dóna una notícia de la seva vida: «He nascut a Tebas (Egipte) en que també soc nada a Elberfeld en el Rhin. Fins als 11 anys, vaig anar a l'escola, vaig esdevenir Robinson, vaig viure cinc anys a Orient i des d'aleshores vegeto.» Ha publicat diversos llibres, havent-se publicat les seves obres completes en 1920 (Kurt Wolf, Leipzig).

LA MEVA MARE

Era ella el gran àngel
que anava prop meu?

O està la mare enterrada
dessota del cel de fum.

Mai floreix blau després de sa mort.
Si els meus ulls esdevinguessin clars

i li portessin llum!
Si el meu somriure no estés enfonzat en el rostre

jo el penjaria damunt de sa sepultura.
Pero jo sé una estrella

on sempre és de dia;
i la vull portar a la seva tomba.

Jo estaré ara sempre tot sol
com aquell gran àngel
que anava prop meu.

UNA CANÇÓ

Darrera dels meus ulls hi ha aigua,
tota l'hauré de plorar!

Jo sempre voldria volar
amb les ocellades.

Respirar amb els vents
en l'ample espai.

O jo estic tan trist...
El rostre de la lluna ho sap bé.

Per això hi ha un avellutat recolliment
i pròxima matinada entorn meu.

Quan en la pedra del teu cor
es trencaren les meves ales,

caigueren les merles com roses negres
de dalt del bosc blau.

Tota cantúria retinguda
esdevindrà ara joia

i jo voldria volar
amb les ocellades.

IVAN GOLL

Es segurament el més interessant dels nous poetes alemanys. Ivan Goll, diu ell mateix, no té pàtria. El destí l'ha fet jueu; l'atzar l'ha fet néixer a França; un troç de paper segellat diu que és alemany. La seva obra comença a ésser publicada en 1917 i des d'aleshores moltes poesies han estat traduïdes a diversos idiomes. LA REVISTA ja en publicà algunes. Avui traduïm aquesta, molt característica del seu estil.

CASCATA

Aigua i home,
vosaltres sou l'etern moviment!
Sou l'impuls de tots els impulsos: sou l'esperit.
Cap roca està ferma ni cap divinitat alta:
Davant dels vostres raigs s'esmicolen els blocs de granit.
Davant de la vostra veu explota el silenci de la mort.

Oh cascata, oh dansari de perles!
Del teu dret i únic tronc d'arbre
tu fas florir mil·lions de branques sobre la terra.
tu et lliures a l'ortiga verinosa dels camins;

tu impulses els verds brolladors de les palmeres;
el myosotis tremola sota la teva rosada
i la gruixuda olivera et xucla amb la seva bomba de coure.
Tu ets l'amat infinit de la terra.

Jo, que sóc el teu amat immortal, vull
sobre la humanitat estendre'm i sobreeixir.
Avall, avall, fora de la soletat,
amb l'escuma d'amor, fondre'm
(a les carenes he mesurat la profunditat de les valls).
Sobre la humanitat vull vessar-me,
sobre els camins estrets dels vençuts i dels esclavitzats,
sobre els deserts grisos dels arribistes i dels estèrils,
sobre les planes infinites dels pobres i dels perdularis,
sobre els ports plens de fums dels desterrats i els sotmesos...
Avall, avall, jo tinc d'obeir l'etern impuls,
qui és lliura ell mateix, és qui més s'enriqueix.
Jo vull amb llengua abundant i ull rient
el gran amor d'aquesta nit malversar;
entregar-me i entregar-me, car jo ho sé bé:
inexhauribles són
els glaciers de la terra,
inexhauribles
les deus del cor.

V. C., trad.

Informacions de LA REVISTA

ENTRE LA CRÍTICA I L'IDEAL

Creiem d'interès escoltar les veus de les joventuts catalanes d'aquesta darrera dècada. Perquè ressoni amplament obrim aquesta informació lliure. Respectem tots els criteris i ens reservem, sense cap adhesió momentània, a comentar els punts cabdals que reculli.

ELS DOS CAMINS

Els joves d'ahir, avesats a l'anàlisi, terriblement cerebrals, han llegat als joves d'avui una Catalunya bella però rígida, sense poble, que és com dir sense cor.

La tasca de reconstrucció nacional de la gent del noucents ha sigut duta amb un uniformisme blasmable, puix ha fet que els seus fruits — estranys a la simpatia popular — siguin la resultant d'una artificiosa concepció de la nacionalitat, enflocada per una llampant buròcracia de poetes, molt refinats i savis i gens cordials.

El nacionalisme català ha de tendir a una constant vibració normal, defugint els rampells patriòtics, que només són senyals febrils d'impotència.

Per a assolir aquesta sensibilitat, creiem nosaltres que hem de desviar-nos del que signifiquen els temps d'En Carner i d'En Xenius, cercant les forces essencials que ens manquen per altres indrets: en l'escola i en el proletariat.

En l'escola, diguin el que vulguin els pseudo-aris-

tòcrates de l'esperit, la gran part dels quals fins han arribat a creure en un possible expandiment imperialista de Catalunya, ferida per on es desagnarien mantres activitats balderes mentre la Pàtria estricta no es basti a si mateixa.

I en el proletariat, camp ample de totes les llibertats, on el sentit heroic del martiri per l'ideal esclataria amb rojors d'aubada redemptora.

Si volem fer de l'escola catalana senyera santa per l'altíssima multiplicitat de la qual tots havem de lluitar, i si sabem atraure'ns lentament a l'enorme massa obrera (que és la que té menys per perdre) amb estimulants que no siguin els dels polítics d'ofici, tindrem començats els dos camins més llargs i espinosos, els únics, però, que indefectiblement ens han d'aconduir a la resurrecció nacional i estatal de nostra terra.

TOMÁS ROIG I LLOP

ARA

Un segle de conquesta, aconseguint reincorporar internacionalment la literatura, ha arribat a esvair la tradició de les centúries d'oblit. Ara ja la visió és integral, i hom veu — des de la deïficació del mot estructurat fins a la idea nua i a la paraula incoherent — les fronteres literàries assolides, i que ens semblen, formalment almenys, definitives.

Davant d'aquest ample recorregut, enfortidor de criteri literari, retrobem les primícies renaixentistes com una curiosa troballa arqueològica valuosa, d'on àdhuc és possible empeltar-nos-en avui espurnes de sensibilitat — ara que la ingenuïtat també és una fórmula subtil.

La contorsió expectant del llavi noucentista — abans clam de lluita, després riure despectiu, suara somris irònic — tendeix avui a cloure's — esvaïda la passió — amb un rictus d'interès investigador, en cercar fredament la troballa històrica.

Talment, diríem, aquelles lectures cinquantenàries, adés blasmdes aferrissadament, són ja observades exquisidament i atenta, com a través d'una llúpia;

i hom considera perfectament paral·lel i compatible l'estudi del teatre pitarrasc amb el del «romanço», per exemple Oimés, mantres figures ancestrals, literàriament difuntes, sinó en el vague record, i encara vetustament viventes, ens fan una certa impressió de preterit accentuat, així com un mammut per a un naturalista.

Oint — ja no escoltant — la ranera agònica del vuitcents que braceja, podem replicar amb valentia a la seva pruija de maternitat permanent, que el cordó umbilical s'és romput ja de temps i definitivament per nosaltres, en refusar son nodriment exangüe, i que no mesurem el camí per una estricta cronologia planetària, sinó per les èpoques literàries fecundament i intensament viscudes.

Podríem dir que l'erro llur és gairebé geomètric. Pervé de conceptuar la trajectòria literària com una línia finita i dreturera, on el diapasó tingui una determinada intensitat, i no — concepció actual, generosa — com una superfície on puguin creuar-se lliurement tots els corrents en totes direccions, sense

altre límit que la invocació inicial d'un sentit estètic.

I això fa suposar que ells mateixos i fins i tots nosaltres, no estéssim cridats a engany. Certament, el problema literari discutit i resolt no fóra potser més aviat un problema de raça? La «incomprensió» que sistemàticament alegaven, com a raó única, en contra nostra, semblava palesament *voluntària*; ara, però, pensa hom que fou amb seguretat veritablement *involuntària*, car a ells els fou negada la visió ampla i exacta que a nosaltres ens és donat feliçment abastar i obirar (no oblidem la virtut del llur inici) i la raça

embotida i atrofiada per tants segles de tèrbola inconsciència no pogué arribar en ells, malgrat l'esforç, a una lúcida visió ni a un just criteri, i per això el progrés que havem assolit, abans que literari, ha estat doncs de desenrotllament intel·lectual.

Ara, avui, en haver-nos espolsat la deficiència d'aquell origen, l'esguardem, més que amb respecte i pietat, amb un noble instint d'erudició, restablint exemplarment en l'apreciació literària el ver imperi del seny.

OCTAVI SALTOR

BREU COMENTARI

La literatura catalana ha fet en cinquanta anys una evolució incompleta encara, corresponent a segles en intensitat de lluita. I fos degut a això, o al subjectivisme de la nostra raça, o al temperament casual dels escriptors d'ara, o a la manca d'independència econòmica més palesa en el teatre i la novel·la, el fet és innegable de què en el renaixement literari no ens és donat parlar de plenitud sinó en quant a poesia lírica, i com a resultat conseqüent dels meritoris assaigs florals.

Altrament, ara, tal és l'esplèndid de rims i la variació de matisos de la lírica catalana — des dels supervivents d'una promoció que ja ha complert el seu destí fins als venturers de les escoles vanguardistes — que en justícia ja no podem parlar del Poeta, així amb lletra grossa, sinó dels excel·lents.

Però cal témer el perill de què essent massa humans ens arribéssim a creure que el grau de la perfecció estètica ja ha sigut assolit per aquests nostres poetes. No s'escauria doncs una mica d'anàlisi de l'escola d'ara — que en la història de l'art no deixarà d'ésser una de tantes — i avantçant-nos o endarrerint-nos de temps, criticar-la segons el sentit clàssic, que és al capdavant el que més proves ha viscut, ja que el noucentisme català — nomenem-lo així provisionalment — tendeix a una reacció post-romàntica?

Caldria reconèixer en lloc primer que es tracta d'una tendència aristocràtica la qual diu més al seny o a l'orella que al sentiment, barroca en conceptismes de vegades, massa freda les altres o mancada d'objecte. I serà de plànyer, per tant, la manca de contacte de l'artista amb el poble, i tan de culpar la in-

cultura de l'un com l'egoisme de l'altre, que la incomprensió general també obligà el poeta a no ésser massa pròdig.

Com a notes específiques senyalaríem el que podríem dir-ne les *pruïges noucentistes* d'expressió o de llenguatge, el qual s'està plasmant encara literàriament i és sovint manejat sense escrúpols. Siguent això darrer no gens recomanable, però a cops de profit a més d'un mot si del seu ús equivoc n'ha sortit amb el do d'un significat nou.

Una altra pruija d'expressió és el recurs estètic emprat massa freqüent de la nota discordant — incoherent de la tendència ultramoderna — trencant com per via de contrast l'harmonia llisquent. D'aquest bell recurs, podríem dir-ne del «ciri trencat», cal però merament censurar-ne l'abús.

També trobaríem característica la repetició de certes rimes sonores o la poca propietat dels adjectius fàcilment esdevinguts tòpics.

Però és inherent al noucentisme, i essencial, la plenitud de concepte i la robustesa d'expressió massa fermament acadèmica.

Una comparança entre dues èpoques renaixentistes que parteix En Maragall, literàriament fóra ineficaz. Mes cal servir present que l'estètica no és pas contradictòria de la utilitat, sinó que la poesia catalana en assolir la perfecció que la feia necessàriament universal, ha abandonat, en part, desviant-se de l'impuls racial que li fou infús, la seva miraculosa força moral, evocadora i redemptora de la Pàtria.

C. FAGES DE CLIMENT

LES JOVENTUTS UNIVERSITÀRIES

Avui, que ens trobem en una època de fingiments i que la franquesa ha restat solament entre els homes colrats de la mar i del camp, en resar de la multitud universitària cal acotar el cap i dir d'una fàiso vergonyant que la joventut que ens volta i estudia per a ésser qualche cosa no és res més que un esbart d'homes assadollats de fingiments i de manca de franquesa. Avui, que la incivilitat de la nostra civilitza-

ció governa arreu arreu, no podem fer altra cosa que confessar que la nostra joventut també ho ha heretat dels pares.

A Catalunya, poble en què la majoria dels poetes són minyons i els intel·lectuals no arriben als quaranta, els adolescents, que han viscut amb ells i han sentit les mateixes cançons de bressol, no han sapigut allunyar del seu cor aquest estat tan trist.

* * *

En acabar el batxillerat, l'escolar — i no em refereixo a les excepcions, s'entén — o bé no sab quina carrera seguirà i escolleix la que li sembla més fàcil i breu, o bé emprèn aquella que li designen els pares, malgrat sentir vocació per ço més oposat. Uns i altres estudien rutinàriament i essent-els-hi un pes feixuc els llibres que porten sota el braç. I tenen ganes de deixar la carrera, i la manca de franquesa — justament a Catalunya, on l'esclavitud ens hauria de fer sincers per a esdevenir valents — els acovardeix i callen i segueixen els mateixos estudis.

Els primers pequen contra la resolució de no acabar d'un cop; els altres, oimés, contra la gran sinceritat, que romanen en el fingiment i no se saben rebel·lar contra aquells qui els han torçat la vocació, enc que fos la de lladre aquesta vocació.

I d'això n'és conseqüència, entre altres coses, la seva incivilitat en les vagues. La vaga dels estudiants no és pas res més que el fàstic que senten per una carrera que estudien a desgrat, i el cansanci de sentir unes explicacions ben poc interessants.

De totes maneres, hi té gran part que veure la incivilitat natural que tots portem a dintre. Perquè,

al capdavant, és molt pitjor el que vulguin la vaga aquells qui senten vocació per la carrera que estudien que no pas els qui no n'hi senten. I aquells es deixen arrossegat per aquests — si bé cal tenir en compte, emperò, el poc interès de les explicacions del professor, com suara deia.

I encara és més palesa la incivilitat de què us parlo en el tracte amb la damisel·la qui estudia. Sembla natural que el minyó estudiant hauria de tractar a la noia que té el bon gust i la cultura de concórrer a la universitat talment que a un company, afegint-hi la galania i si cal una mica de flirteig; i la tracta com si fos una noia que estudia només per un afany d'exhibició.

I tot això, tot aquest fingiment i manca de franquesa i de valentia i aquesta incivilitat de la joventut universitària, la trobem igualment enguany que tenim l'autonomia — encara que per ço mateix no ens en haguem adonat — que fins suara que no la teníem!

I, dissortosament, només hi ha una solució ben trista: el canvi lentament durant els anys. Per a arranjat-ho, cal la renovació de gairebé tots els professors d'ara i la reducció del nombre d'alumnes.

J. ROURE I TORRENT

EL PASSAT, EL PRESENT I L'ESDEVENIDOR DE CATALUNYA

UNA TEORIA SOBRE LES NACIONS, QUE ÉS DE NYIGUI-NYOGUI

Nosaltres, encara que no som ningú per a fer-ho, en una nació hi separem: a) un esperit col·lectiu (que el constitueix la llengua, el folk-lore, costums, fins el dret i això que té un aspecte científic, etc.); b) una activitat de cultura (art, ciències, lletres i altres coses); c) una vida de govern (organismes propis que regeixen, organització política, etc.). Totes aquestes separacions estan en relació.

D'elles la més fonamental és la primera: quan l'esperit col·lectiu s'esvaeix, ja no hi ha nacionalitat. Les dues següents, en canvi, de vegades es manifesten i altres no, però la seva desaparició mai suposa que la nacionalitat no existeixi, si bé aquesta per assolir un grau de plenitud necessita comptar amb les tres manifestacions dites o, almenys, amb les dues primeres.

Per tant, mig resumint, podríem marcar tres tipus de nacions: simple (la que sols té esperit col·lectiu); perfecte (esperit i activitat de cultura), i plena (que endemés d'esperit i cultura posseeix una vida de govern).

Resulta important avisar que totes essencialment són nacions iguals; succeeix com en els homes, que baldament un qualsevol vivent humà sigui tan ase com una sola de sabata, en essència no deixa d'ésser tan home com un altre que sigui una llumenera.

Dit tot aquest bullit, provarem de trobar els graus

que ha tingut Catalunya durant el passat, els que assoleix actualment i el que aconseguirà d'aquí unes desenes d'anys.

PLENITUD I POBRESA DE LA NACIÓ CATALANA

Abans del Renaixement Catalunya era en el grau de plenitud, ja que disposava d'una civilització, esperit i govern propis.

Després en començar el revifament cultural de l'Occident europeu, els catalans, gràcies a la dominació castellana, perden la cultura, i l'organització política va debilitant-se fins a ésser completament extirpada en el segle XVIII. Així a Catalunya aleshores només li quedà l'ànima popular, és a dir, fou nacionalitat de primer grau; això va durar fins el segle XIX.

CATALUNYA VA CAP A LA PLENITUD

A l'entrar dins el segle XIX, els catalans no tenien ni cultura ni formes de govern del país; sols restava un esperit gairebé desaparegut.

En 1901, degut a la Renaixença, ja ens trobem que han sorgit: partits polítics catalanistes, una discreta cultura i una forta consciència de l'esperit nacional.

Avui, en l'any 1922, comptem: amb forts partits polítics nacionalistes que dirigeixen les nostres insti-

tucions públiques i amb la catalana Mancomunitat de Catalunya; la cultura s'ha desenrotllat a bell doll, per exemple la pintura, l'Institut d'Estudis Catalans, la fisiologia, etc.; i l'ànima col·lectiva sobresurt cada dia més.

Es veu, doncs, comparant l'estat actual amb el del 1901 i aquest amb els començos del segle passat, l'existència d'una evolució formidable d'avenç, per la qual cosa nosaltres creiem que d'aquí unes quantes

desenes d'anys per resultat de la dita evolució, que cada dia de mica en mica va fent la seva feina, Catalunya es trobarà sense adonar-se'n al grau de plenitud. Avui ja es pot afirmar que hem entrat en el de perfecció.

Ara ço que els catalanistes han de procurar és apres-sar aquesta evolució.

J. CABRÉ I OLIVA

FEMINISME

Hom no deu fer més que donar una volta per la Universitat o qualsevol centre d'intel·lectualitat per a convence's immediatament d'una diferència notabilíssima envers els temps passats en el nombre extraordinari i cada dia en augment de noies que estudien.

Aquest és un problema que m'interessa, no pel que vol dir que la dona està esclavitzada i altres cursileries per l'estil, sinó per considerar en què esdevindria l'estat d'idealització romàntica en què es troba avui dia la dona. Jo estic plenament convençut que l'amor pur, ideal, romàntic, digui's com vulgui, que tenim a la dona no és ni poc ni molt inherent a la natura humana, no és més que una conseqüència accidental de la marxa que fins ara ha seguit la humanitat, poguent-se marcar clarament tres etapes: segle I, llibres de caballeria i segle XVIII, o sigui els tres diferents aspectes en què s'ha presentat el Romanticisme, els quals aventatges per la humanitat no vull pas regatejar, però és indubtable que en la primera vàrem perdre la serenitat de la vida i en les altres la serenitat de l'amor.

Modernament, seguint les tendències d'igualtat que és la característica fonamental dels nostres temps, les dones l'han reclamat també per elles, comprenent lo terrible que era el tenir que resoldre amb una sola solució, el matrimoni, un triple problema, econòmic, sentimental i fisiològic, però això les porta an el perill

de desfer en un sol moment l'obra que la humanitat ha portat a cap després de tant de segles de lluita, ço és, la idealització de la dona.

Nosaltres tenim envers les dones ço que se'n diu galania i que al meu entendre no és més que una compensació espiritual que donem a la dona per haver renunciat a ço que jo crec que són els seus drets, però quan la dona els recuperi trobarem en ella un obstacle més que vèncer en la lluita per la vida, i llavors, quina raó d'ésser tindrà la galania?

Jo no m'atreveixo a dir els aventatges o desventatges que aquest canvi portarà, però em sembla veure clar que quan la dona compregui que pot realitzar separatament les necessitats que fins ara havia de concentrar i realitzar en el matrimoni, evitarà llargues i inútils esperes al seu amador o se li avançarà si ve el cas, i llavors podrem començar a tenir l'esperança que la dona deixi d'ésser l'únic objecte a l'entorn del qual giri l'art com fa tant de temps va succeint.

I per altra part, quan els grans problemes polítics del món deixin d'ésser propietat exclusiva dels homes, per haver-se cobrat les dones els seus drets, llavors veurem que el problema català es convertirà en un problema abans que tot sentimental i familiar en passar a través l'amor de la dona.

M. BASSOLS DE CLIMENT

EL PROBLEMA SOCIAL A CATALUNYA EN ELS MOMENTS ACTUALS

D'aparent calma sembla ésser l'actual situació social de Catalunya, especialment la de Barcelona, a l'entorn de la qual gira la de les altres poblacions de la nostra terra, deguda a l'apaigavament momentani de les fondes crisis hagudes en aquests darrers temps, de tots prou vivament recordades.

Mes no per això el mal ha desaparegut, al contrari, el problema social continua viu, agreujat si es vol pels errors comesos en les etapes anteriors pels que d'una manera directa han intervingut en la direcció del moviment social que, preocupant-se més de la forma que del fons de la qüestió han malversat el temps en lluites estèrils oblidant-se de llur tasca: el millorament de la classe obrera que es troba avui dia

— si bé millorada — pendent encara de la resolució de molts assumptes per a ella interessants.

Veritat és que aquest agreujament de la qüestió social ha esdevingut a tots els països com a una de les conseqüències de la post-guerra, però ha trobat en la major part d'ells organitzacions socials — tant patronals com obreres — que han sabut resistir la força dels aconeximents adoptant nous gèneres de vida i estudiant el mitjà de resoldre problemes paorosos; un exemple d'això el dona Anglaterra, on el Govern, junt amb els tècnics, els patrons i obrers, estudia la manera de solucionar l'atur forçós.

En la nostra terra s'han donat pel poder central mantes disposicions de caràcter social, que en quel-

com ens han apropiat a les principals nacions europees (el retir obrer, per exemple, implantat a Alemanya desde l'any 1860), però d'una eficàcia relativa per manca quasi absoluta d'organitzacions, especialment obreres, que de llur aplicació es preocupin.

Hom creu que la millor manera d'avençar quelcom en la resolució dels problemes socials a Catalunya seria, en primer lloc, l'establiment de fortes associacions obreres agrupades per oficis i amb caràcter obligatori, si bé dintre d'un règim d'ampla llibertat, destinades a vetllar i defensar els interessos dels treballadors. Aquestes associacions haurien d'estar revestides de la màxima autoritat, essent les directores del pensament obrer, auxiliant aquest en tot moment a l'ensem, en llur sentit tècnic, les col·laboradores de poder públic.

Igualment i en la mateixa forma són necessàries corporacions patronals. Finalment, és de tot punt

indispensable la intervenció del Govern com a llac d'unió dels dos factors socials exposats; més perquè dita intervenció dongui resultats té d'ésser el poder solidaritzat amb el poble i coneixedor de les necessitats del mateix: en el cas de Catalunya, cap millor com el nostre Govern popular podria aconseguir-ho, imposant-se, per tant, en matèria social (igualment que en les altres) la transmissió dels poders centrals an els de nostra terra.

La tasca del Govern té d'ésser, ultra la indicada de mitjançaner, la de regularització i establiment de lo acordat entre el capital i el treball, com també la inspecció de les associacions patronals i obreres i tot ço que a treball es refereixi. Sols amb l'harmonia i la justícia s'arribarà a la pau.

J. GALBANY MODOLELL

L'EFICÀCIA DE LA UTOPIA I LA UTOPIA DE L'EFICÀCIA

LES JOVENTUTS POLÍTQUES

«Sortons de ces cavernes. Sincérité! Sincérité! seul salut des générations nouvelles».

(EDGAR QUINET, prefaci de *La République*.)

Impossible és, fins i tot de la personal opinió, el concretar en unes breus ratlles els camins que seguir deuriem les aspiracions i actuacions de les joventuts polítiques catalanes, per tal d'assolir un ideal nacional. Seran, doncs, aqueixes modestes pinzellades ombrina imprecisa i tal volta desmesurada d'una opinió.

Posseeix la majoria del nostre jovent una caricatura més o menys estafeta de cultura tècnica, de cultura física, de cultura erudita i fins de cultura d'eficàcia, però li manca una profunda cultura de bondat. Caldria només recordar sinó l'actitud d'ara enfront de la tràgica farsa que amaga el marasme d'una doble sangria i cau de múltiples infeccions, i la que prengué quan les convulsions socials de fa poc la joventut universitària que vol preciar-se de representar la cultura i que de fet, per les circumstàncies materials del present, disfruta gairebé el monopoli del més alt ensenyament.

I no és tan sols poca generositat: cal notar que també manca l'audàcia més petita a les nostres joventuts dirigents i que els falta a l'ensem un bon xic d'esperit de crítica viva, que resultant no sigui ni d'estisora ni d'enfarcit de doctrina: podríem ara parlar de l'abúlia, la prudència, els ideals de semi-oci i senyoria i del «seny», en l'accepció vulgar de la paraula, emperò, creiem que són ja els apuntats defectes prou grans i greus, per a que la impossibilitin de poder acomplir la labor d'apostolat, de prèdica i exemple, que deuria aquella portar a cap indispensablement prop de les joventuts proletàries, perquè aqueixes han provat ja un esperit de sacrifici, si es vol no prou

ben encaminat, però que palesa una ferma convicció, convicció en llur ideal que manca a les joventuts nomenades nacionalistes, en ésser insinceres amb elles mateixes, i és que ha perdut cadascú de nosaltres la consciència de la pròpia conducta, amb la qual deuriem ésser tan intransigents com tolerants amb les idees d'altre.

Tan sols el retorn a la sinceritat, pot ésser un remei per a que les joventuts nostres siguin del tremp que caldria.

El catalanisme ha simulat passar de la seva etapa de predicament a la de poder, sense passar per la dels sacrificis en època tan assenyalada, i s'ha quedat encallat amb els inconvenients d'ambdós estats i sense els aventatges de cap d'ells, ja que en l'evolució dels ideals es momifiquen aquests talment com morts embalsamats, si no se santifiquen amb el martirologi o sacrifici col·lectiu. Des de i mentre per equivocades habilitats en magnes assemblees i abundant festa apoteòsica, el «si no li donen s'ho pren» sigui o pugui ésser pel nostre poble una bafa, no cal pensar en estats de fet, sota pena de fer-nos nosaltres mateixos víctimes de la més falaguera il·lusió com estem en camí de fer.

Altrament, si el nacionalisme a casa nostra passa d'ésser una designació purament nominalista, a tenir un contingut veritat, qualsevolga que aquest sia, i la pròpia revisió es fa en mant aspecte de la conducta individual i col·lectiva i a tal respecte molt enèrgicament, podrem llavors del resultat d'aquella donar una amplitud a la nostra actuació en consonància amb aquell contingut, i recaptar dels nostres enemics intel·ligents el respecte interior que ens donaria la força de la nostra pròpia consciència.

Amb consciència sincera, esperit de sacrifici i netat d'intenció, procediment i exercici, les nostres joventuts podran orientar els destins per a que el

govern de la nostra cosa pública sigui per a nosaltres mateixos, ja que l'esforç de la unció resultant d'una profunda convicció i lloable manera, són les úniques que poden fer el miracle.

Les nombroses joventuts desconfiades d'ara, parlen aquí continuament de l'eficiència, l'organització, la influència, l'expansió vital de la nostra política arreu. Es això, la utopia de l'eficàcia.

Els pocs, de fa dos llustres escassament, que preferien perdre en un ideal que devia triomfar, a guanyar en una causa que havia de fracassar, i que treballaven amb la fe i convicció d'un ideal, amb la dèria d'una causa, sinó tan ben compresa, millor sentida, proven — el present n'és una mostra — l'eficàcia de la utopia.

Així, la utopia dels exilats russos ha influït i influirà en la marxa del món, per la força de la seva convicció i raó, immensament més que l'eficàcia pregonada als quatre vents per l'habilitosa diplomàcia dels estats protocolaris en tanta inútil conferència de moda.

Finalment, si les nostres joventuts continuen mirant al passat, com fan ara, per a fer-ne un lastre al nostre progrés, fossilitzant les idees i anquilosant els moviments, tornarà fatalment la política catalana, malgrat les enlluernadores apariències dels galons, a seguir la dinàmica de la política espanyola, en la qual, dissortadament, la única força viva és la inèrcia.

F. C. C.

ELS LLIBRES

POPULARITATS, poemes de J. M. López-Picó. — Francesc X. Altés, imp. Barcelona, 1921.

La poesia lópezpiconiana obté guanys obiradors com a fruit dels tractes amb el poble que ha establert en els seus darrers llibres? En el nostre entendre, sí. Els esforços per crear una poesia que estigui a l'abast del terme mig comú (sense que això vulgui representar cap abandó de més altes conquestes) és una empresa saludable per a un temperament com el de J. M. López-Picó. Per això ell s'ha donat amb delit a aquesta recerca de les formes humils: amb la joia de respirar sota un cel ample i de contemplar les coses en aquella clara objectivitat amb que es fan poèticament assequibles a tots els homes.

La fórmula elegant dels tractes amb el poble, que proposava En Riba, és aquesta: «Que hi hagi de la popularitat del poeta a això que en diuen Poble, la mateixa relació que d'això que en diuen Natura hi ha a un jardí francès.» La fórmula és poèticament coincident amb la que Josep Aragay, poeta, volia expressar amb aquells versos:

Jo voldria saber pintar molt bé una poma sense oblidar, però, la majestat de Roma.

L'aplicació, però, és difícil; perquè la voluptat d'assajar noves possibilitats d'expressió representa per al poeta el perill de caure en dissonàncies, el risc de no encertar sempre el to que escau exactament a la posició nova. Aquest perill s'observa d'una manera clara en el darrer llibre de J. M. López-Picó. Entre les corrandes que hi figuren, n'hi ha de francament, de divinament populars, però n'hi ha que són a les antípodes de la imaginació i de la sensibilitat comú. Saber pintar una poma en tota la seva frescor objectiva, significa crear un producte d'art molt distint, per exemple, d'un palau romà. I potser fóra

perniciosa l'obsessió de grandesa que produeix un palau romà, quan es tracta de pintar una poma.

Un cop acceptada, baldament sigui d'una manera circumstancial, una nova taula de valors, sembla indispensable esborrar de la ment tota obsessió de valors distintes. I això no vol dir que una posició nova equivalgui a la negació o a la pèrdua de les posicions anteriors: però sembla necessari evitar interferències, evitar que la rica majestat simfònica s'interposi fragmentàriament en la eclosió d'allò que ha estat concebut com a simple *lied*. El problema està, naturalment, lligat amb els problemes de la generació lírica: malgrat el canvi d'instrumentació, persisteix l'accent que domina en la ment del poeta. I si aquest accent és l'expressió d'una complexitat o d'una baralla interior, a través de les formes simples, clares i humils, hi traspararà de manera més o menys velada.

En acceptar una influència d'elecció, segons el mot de Gide, el poeta cerca noves resonàncies de la seva consciència individual. Així En López-Picó acollint-se a la suggestió popular. Si la puresa del to que ha elegit no ha restat íntegra, és que en la ment del poeta les influències de la pròpia natura, el conflicte entre el lirisme i la curiositat pesaven en raó directa de llur dramàtica complexitat i de llur excepcional riquesa. En aquest llibre hi ha corrandes i cançons que, de popular, només en tenen la vestidura. Potser diríeu que es tracta d'un to intermig, d'una transgència acceptada a posta. Si fos així, escolliríem, pel nostre gust, el to que s'adapta ben francament, ben obertament (i, per tant, d'una manera íntegra) a la suggestió que elegí el poeta.

Mai no presentariem com el fruit dels tractes amb el poble, una corrandia així:

*Mirades de l'amistat,
nits que vellen i acompanyen.
A l'endemà d'un esguard,
hem viscut anys, devegades.*

Però, en canvi, ens apar d'una filialció inequívoca al to que En López-Picó cercava, aquesta declaració clara i collidora d'un infinit:

*M'enyoro mirant la mar,
m'enyoro mirant els arbres,
i, si et tinc al meu davant,
m'enyoro de la mirada.*

En els moments més pregons de la poesia popular hi ha, d'una manera semblant, la condensació d'una passió o d'una limitació humana expressada clarament, i fins a cert punt d'una manera exhaustiva i completa. La poesia popular té el do de brollar sense gaires alts ni baixos: és una exposició clara i fresca, on les imatges hi són directes i sense complexitat. Però, de tant en tant hi ha una llambregada profunda, una fulguració penetrant que fa uns moments la melodia tota càlida o tota gebrada. Recordem certes tendreses i certes cruïes del nostre Cançoner. La multiplicació d'aquests moments més densos pot constituir un bell objectiu per a un poeta que cerqui la suggestió popular. Tal fou el camí seguit admirablement per Josep Pijoan i Francesc Pujols en obres avui massa oblidades. Tal és el camí que en aquest darrer llibre ha menat la poesia de J. M. López-Picó a exquisides realitzacions. La tendresa i la gràcia d'una *Cançó casolana*, per exemple, fa oblidar algunes ambigüitats de to a què abans ens referíem. Hi ha també aquell instint d'intercanvi de valors poètiques que és la mèdula de la poesia més penetrant: aquell goig de la grandesa del món feta assequible en dolça domesticitat, en contrast amb aquella grandesa íntima i delicada de les coses domèstiques:

*Una cambra emblanquinada,
creu de palma dalt del llit
i l'horitzó a vostra alçada
quan estareu adormit.*

Però les constatacions de tendresa, a través de l'expressió lópezpiconiana,

fan pensar una mica que en ell la tendresa és, més que un fet de natura, un fet de voluntat. Per això els mots no hi agafen sempre aquella tebior que en certs poemes populars s'insinua com a través d'una veu trèmula i trencadissa. En canvi, la gran vigoria dramàtica que s'observa en altres poemes arriba a penetrar intensament el paisatge fins a produir-ne una anguniosa humanització:

*El llumet d'un finestral
respon de lluny al d'un altre,
i al ploriqueig d'un infant
l'esgarripança dels arbres.*

*Diriem que és a peu pla
el cel, per les seves llàgrimes.*

Però aquest dramatisme ja és una concessió massa evident a la pròpia natura. La corrandia de l'enamorat enyorivol assenyala millor al poeta l'orientació a seguir. I al costat d'ella (si és que l'autor de *Popularitats* tendís de bell nou als tractes amb el poble) ens plauria de trobar-hi una mica del saltironeig i la trapaceria musical que

Burns emprà alegrement a la musa del poble. El moviment musical d'una cançó a l'estil de *Coming Through the Rye* podria completar aquesta disciplina d'agilitat a què ha sotmès En Llopes-Picó la seva expressió poètica. Fóra arriscar-se, certament. Però la gosadia ha estat una de les característiques de la poesia llopespiconiana i un dels secrets de la seva renovació.

M. M.

CAL ESMENTAR

L'èxit, entre els comentaristes, confirmant el que ha tingut entre els llegidors, de l'últim llibre de Rabin-drath Tagore la novel·la *La casa i el món*. Tres idees fonamentals, ha dit un crític: la reflexió, l'acció, la capacitat receptiva. Tres personatges cercadors de la veritat per via del sacrifici, de l'instint i de l'amor.

La veritat vivint del sacrifici és la troballa final de la reflexió.

—*Cœur de Chêne*, poesies de Pierre Verdy, en les quals és dita la emoció de les coses que a molta gent passen per alt.

—*La géographie linguistique*, per Albert Dauzat. Llibre que ens invita a deixar l'apassionament polític que posen alguns en les discussions gramaticals. I l'estudi del qual podria ésser de més eficàcia que una diada lírica de la llengua catalana. Excel·lent també per aprendre a castigar amb el silenci absolut les imbecilitats de l'analfabetisme castellà i per intensificar les tasques de la secció filològica de l'Institut i dels seus laboratoris potser massa negligits a casa nostra mentre a l'estranger en fan esment amb tota la desitjable garantia de solvència científica.

—*La Renaissance Littéraire de la France contemporaine*, per Fortunat Strowski.—Demés d'un xic d'ordre, un xic d'intel·ligència en un índex literari.

—*L'Almanac de la poesia*, publicat per l'impressor F. X. Altés, qui recull un poema de cada llibre publicat l'any anterior. Bona collita la que aplega l'Almanac. Millor encara l'exemple que ens dona de continuïtat amb aquest any novè de la seva publicació.

LES ARTS PLÀSTIQUES

EXPOSICIONS

ISIDRE NONELL. Aquesta retrospectiva de Nonell és com el *memento* de la nostra naturalesa; però, no amb la tristesa de les cendres quaresmals, sinó amb la joia sensual i formosa de la realitat. El sentit fondíssim d'aquesta realitat feta eterna en aquestes teles, us posa amb contacte amb la terra; sentiu la densitat del vostre cos i toqueu fermament de peus a terra, si amb tant cerebralisme i amb tanta cultura haguéssiu intentat un *idealisme* de natura poc humana.

AGRUPACIÓ D'ARTISTES CATALANS. Inquietuds *d'avant-garde*, i, llocs comuns *d'avant-garde* alguna vegada. Caldrà recordar aquelles belles paraules de Romain Rolland aquí, tretes del

Jean Christophe: «Pour renouveler sa provision de vie, son musée de regards, de timbres de voix, de gestes humains, tout ce matériel de formes, de sons et de couleurs, dont l'artiste a besoin d'enrichir périodiquement sa palette. Un musicien—appliquons le cas au peintre—ne se nourrit pas seulement de musique. Une inflexion de la parole humaine, le rythme d'un geste, l'harmonie d'un sourire, lui suggèrent plus de musique que la symphonie d'un confrère.» I en altre lloc del mateix llibre: «En amour comme en art, il ne faut pas dire ce que les autres ont dit, il faut dire ce qu'on sent; et qui se presse de parler avant d'avoir rien a dire, risque fort de ne dire jamais rien.»

MARQUÉS-PUIG. Fi i gràcies, pintor

per la riquesa del clar i obscur. *Tem el pintar* encara algunes vegades.

CAPUZ. ESCULTOR. Deliquescents preciosista, dotat però.

TOGORES, JOSÉ DE. Sentim que Max Jacob el confongui amb els espanyols. Però ell fa tots els possibles per ésser-hi confós, no en el seu art, però sí en la seva signatura. Cal ésser ben bé nosaltres aquí, i arreu del món.

R. B.

CAL ESMENTAR

De l'aranzel, el gravamen imposat a l'exportació de belles coses antigues. Era hora que hi hagués algun mitjà adequat per a evitar l'*expansió* de l'art antic català, que ja s'havia *expansió*nat excessivament.

LES REVISTES

JOAQUIM FOLGUERA

Ha coincidit el tercer aniversari de la mort del nostre company amb la màxima divulgació selecta de la seva obra publicada per LA REVISTA.

El respecte a Catalunya i l'autoritat fora de Catalunya. No podem dir que l'advocació de l'amic absent no ens hagi estat un bon averany.

FONT I CASAS

Les noves promocions de la intel·lectualitat catalana han perdut més que una esperança i més que una valor definida: han perdut una rialla.

Quina acusació reservaran als lligams funestos que roben les rialles de la joventut?

EXPLICACIÓ A LA NOVA EDICIÓ DEL LLIBRE «REGIONALISME I FEDERALISME».

Aquest llibre aparegué en 1905. I havent sigut esgotada la seva edició primera fa ja alguns anys, se m'havia demanat insistentment que el reimprimís.

Un escrúpul m'impedia fer-ho. Molt temps m'ha costat decidir-me a fer aquesta segona edició. I és que sense

que jo me desdiguí de res de lo que apareix en el llibre, entenien, i entenc encara, que més que una senzilla reproducció, tinc un cert deure moral de refundre'l, presentant la doctrina exposada en una nova forma.

En els setze anys transcorreguts, l'Europa s'ha transformat. Aconteixements transcendents han confirmat la veritat de les més essencials afirmacions del llibre, respecte al concepte de les Nacions. Exemples nacionals citats per via de demostració de la doctrina, que algú posà en dubte, en sortir el llibre, han tingut triomfal reconeixement. I al ratificar l'explicació científica del nacionalisme, com

doctrina d'ordre general, evidentment li donarien major força les lògiques deduccions del trasbalsament general d'Europa davant la Gran Guerra i després, amb els Tractats de Pau.

A Espanya mateix, amb tot i la seva apariència immobilitat, la consciència política ha canviat no poc en aquests darrers anys. Enunciacions polítiques que fa 16 anys no podien proclamar-se sense un inevitable escàndol, tenen avui, tot i seguint essencialment incompresos, el respecte que mereix tot ideal noblement professat i ja no s'exigeixen, al menys en les esferes purament doctrinals, excusismes que porten fàcilment a confusions poc desitjables.

I Catalunya, que ha passat per la gran torrentada patriòtica de la Solidaritat i s'ha sentit i està efectivament amada d'un conscient sentiment de la seva personalitat, no creu ja tampoc necessari confusions de noms en sos ideals.

Per altra banda, aquest modest llibre meu fou escrit examinant per comparació dues doctrines, una de les quals, cal confessar que en el dia d'avui, sense molèstia per a ningú, no sembla pas mereixer una impugnació especial. En escriure el llibre, era explicable la comparació entre el Nacionalisme i el federalisme sinallagmàtic. Avui, temo que l'extensió excessiva d'aquest treball d'impugnació, pugui fer pensar a algú amb l'heterocrònica que ara resultaria una defensa de la Doctrina Catòlica, prenent per base qualsevol de les Heretgies dels primers temps de l'Església.

Però aquest treball que jo em considero en el deure de fer, refent el llibre, no l'he pogut realitzar encara. Els homes de la nostra generació hem tingut de fer un treball doble, essent a l'hora homes de doctrina i homes pràctics. En els moments en què el nostre concurs personal ha sigut considerat més necessari en l'obra diària, absorbent i fadigosa, ens és difícil disposar del temps indispensable, i amb el temps, de la serenitat i de la calma que calen per a escriure llibres de doctrina.

Fonda il·lusió em fa refer el meu llibre, fonamentant millor els nostres ideals, donant-li nova forma. No voldria pas morir-me sense haver-lo acabat, amb l'esperança de fer un servei, per modest que sigui, a la causa que ha sigut la raó d'ésser de tota una generació d'homes públics catalans. Però entretant, mentre realitzo aquest treball, potser no tinc dret a negar-me a què es reimprimeixi mon llibre del 1905.

Per això hi accedeixo, sense tocar-ne res, com si aquesta segona edició no sortís ara; com si sos exemplars fossin exemplars sobrants dels que foren impresos llavors.

LLUIS DURAN I VENTOSA

ESCOLA CATALANA D'ART DRAMÀTIC. Concurs de 1922.

Convocatòria

A les darreries de l'any 1920, l'Escola Catalana d'Art Dramàtic seguint la tasca iniciada l'any anterior, va convocar el segon dels seus concursos d'obres de teatre.

El Jurat, en reunió del 25 de setembre de 1921, va dictaminar en el sentit de no concedir el premi a cap de les obres presentades i repetir el concurs per l'any següent amb les mateixes condicions establertes en aquell i amb dret a que les dites obres fossin novament presentades amb les modificacions que en aquell acord s'indicaven.

De conformitat amb aquesta decisió, l'Escola Catalana d'Art Dramàtic es complau en convocar el concurs de 1922, sota les següents

Bases

1.ª Es concedirà un premi de cinc cents pessetes a una obra dramàtica, inèdita, en vers, en tres o més actes, inspirada en un fet històric de Catalunya.

2.ª Podran pendre part a aquest concurs tots els poetes de la nostra terra sense limitació de cap mena.

3.ª L'obra que resulti premiada quedarà de propietat del seu autor a tots els efectes legals corresponents. Unicament s'obliga l'autor a permetre que la primera representació es verifiqui a càrrec de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic, dintre el terme màxim d'un any, a comptar des del dia de la publicació del veredict i a no publicar l'obra, sense autorització de la dita Escola, abans de la indicada representació.

4.ª Les obres es deuran remetre a la Secretaria de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic (Canuda, 31—Sala Mozart) els dilluns, dimecres i divendres feiners, de 7 a 8 del vespre fins el 30 de juliol de 1922. Deuran aparèixer sense firma de cap mena i s'acompanyaran d'un sobre clos continent el nom de l'autor.

5.ª Formaran el Jurat els senyors: Pere Corominas, Lluís Nicolau d'Oliver i Adrià Gual. El veredict es farà públic, el més tard, per tot el mes de setembre vinent.

Barcelona, 20 de febrer de 1922.

CONGRÈS DE PARÍS

En mars prochain à lieu à Paris un Congrès dont l'un des effets certains est de rouvrir la longue querelle de la tradition et de l'invention.

Ce Congrès, pour la détermination des directives et de la défense de l'esprit moderne, promet des polémiques ar-

dentées. On va se compter de part et d'autre. Tous ceux qui pour agir ne se placent pas sous la tutelle du passé et désirent participer au Congrès sont invités à se faire connaître en écrivant au siège du Comité, 2, rue Noisiel, Paris (XVIème).

Certains problèmes soulevés par les jeunes générations seront l'objet essentiel de la discussion; on les abordera moins avec l'espoir de les résoudre qu'avec la volonté de déterminer pour la première fois leur importance. Les opinions des membres du Comité organisateur (Georges Aurig, compositeur; André Breton, directeur de «Littérature»; Robert Delaunay, Artiste Peintre; Fernand Leger, Artiste Peintre; Amédée Ozenfant, directeur de «L'Esprit Nouveau»; Jean Paulhan, Secrétaire Général de «La Nouvelle Revue Française»; Roger Vitrac, directeur d'«Aventure») sont assez différentes pour garantir leur impartialité au sein du Congrès.

Le Comité accueillera toutes les suggestions qu'on voudra bien lui apporter en se réservant seulement le droit d'écarter celles qui lui sembleraient fantaisistes.

Pour fixer les idées, voici deux des nombreuses questions que le Congrès aura à examiner.

L'Esprit dit «moderne», a-t-il toujours existé?

Entre les objets dits «modernes», un chapeau haut-de-forme est-il plus ou moins moderne qu'une locomotive?

CAL ESMENTAR

Que la pretesa distinció entre espanyisme i espanyolisme ens sembla un enfarfe de paraules més banal encara que els jocs retòrics. I que tota expansió catalana a base d'Espanya gran ens sembla cosa retrospectiva fàcilment propagable i voltada d'èxits de moment perquè no fa mal a ningú.

—Que *El Cançoner popular de Catalunya*, en vies de preparació mercès a la generositat particular cal que guanyi la majestat d'un monument públic lluny de les receptes formulàries dels amics del poble per professió.

—*Tresor dels avis*, revist a mensual de etnografia, mitologia i folklore de Balears, publicada per Andreu Ferrer.

—La declaració de catalanitat essencial amb que la revista *Ressorgiment*, de Buenos Aires, inicia l'any setè de la seva publicació.

—El número de *Quaderns d'estudi commemoratiu del Centenari del Dant*. Assenyalant entre els originals, els del P. Rupert M.ª de Manresa, P. M. Bordoy Torrents i Alfons Maseras.

—La febre de comprensió i la cordialitat expansiva de les joves revistes italianes *Il Maglio*, *Le Fonti*, *L'idea*, *L'arduo*.

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. Alexandre Plana: <i>Les idees polítiques d'en Valentí Almirall</i>	2.50	25. Pompeu Gener: <i>La Dona mediterrània, aplec de llegendes històriques. Volum I</i>	4.—
2. Prudenci Bertrana: <i>Proses bàrbars</i> (Ago-tada)	3.50	26. Pompeu Gener: <i>La Dona mediterrània, aplec de llegendes històriques. Volum II</i>	4.—
3. J. Pous i Pagès: <i>La vida y la mort d'en Jordi Fragnals</i>	4.—	27. Raimond Casellas: <i>Etapes estètiques. Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I</i>	4.50
4. Manuel de Montoliu: <i>Estudis de Literatura catalana</i> Pròleg de Miquel S. Oliver	3.50	28. Raimond Casellas: <i>Etapes estètiques. Epíleg de Xenuis. Volum II</i>	4.50
5. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement. Vo-lum I</i>	3.—	29. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions. Volum II</i>	3.50
6. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement. Vo-lum II</i>	3.—	30. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Ed-gar A. Poe, Sèrie II</i>	4.—
7. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes. Pròleg de P. Corominas. Pri-mera sèrie</i>	3.50	31. A. Rovira i Virgili: <i>Les valors ideals de la guerra</i>	4.—
8. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes. Segona sèrie</i>	3.50	32. Lluís Via Cullita: <i>Poesies</i>	3.50
9. Apeles Mestres: <i>Llibre d'or. Cent cançons po-pulars de diferents països</i>	4.—	33. Miquel S. Oliver: <i>Catalunya en temps de la Revolució francesa. Primera sèrie</i>	4.50
10. F. Pi i Margall: <i>La qüestió de Catalunya. (Escrits i discursos.)</i> Pròleg de Rovira i Vir-gili, amb una biografia de Pi i Margall ..	2.50	34. Plàcid Vidal: <i>Infinit. Volum I</i>	3.50
11. Cebrià Montoliu: <i>Walt Witman: L'home i sa tasca</i>	3.50	35. Plàcid Vidal: <i>Infinit. Volum II</i>	3.50
12. Ignasi Ribera i Rovira: <i>Contistes portugue-sos. Traducció catalana</i>	3.50	36. Ferran Agulló i Vidal: <i>Marines</i>	4.—
13. Alexandre Plana: <i>Antologia de poetes catalans moderns</i>	4.—	37. Joan Pons i Massaveu: <i>Com anàvem dient</i> ..	4.—
14. A. Rovira i Virgili: <i>La nacionalització de Ca-talunya</i>	2.—	38. A. Rovira i Virgili: <i>Nacionalisme i Federa-lisme</i>	4.—
15. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes. Tercera i última sèrie</i>	3.50	39. Ferran Agulló i Vidal: <i>De tots temps. Poe-sies</i>	4.—
16. Alfons Maseras: <i>Contistes francesos. Traduc-ció catalana</i>	3.50	40. Alfons Maseras: <i>Contes a l'atzar</i>	4.—
17. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions. Volum I</i>	2.50	41. Joaquim Riera i Bertran: <i>Faules velles</i>	4.—
18. J. M. López-Picó: <i>Poesies</i>	3.50	42. Captain Morley: <i>La guerra de les nacio ns. Volum III</i>	4.—
19. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe. Sèrie I</i>	3.50	43. Manuel Marinello: <i>Contes de reis i de prin-ceps</i>	4.—
20. A. Rovira i Virgili: <i>Debats sobre el catala-nisme</i>	3.—	44. J.M. López-Picó: <i>Poesies (1915-1919)</i>	4.—
21. Prudenci Bertrana: <i>La lloc de la vida i al-tres narracions</i>	3.50	45. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions. Volum IV</i>	4.—
22. Alexandre Plana: <i>Sol en el llindar. Poesies</i> ..	3.50	46. Alfons Maseras: <i>Interpretacions i motius</i> ..	4.—
23. E. A. Butti: <i>Lucifer. Versió catalana de Joan Fabré i Oliver</i>	3.—	47. Pau Grlera i Cruz: <i>Desferres. Novel·les</i> ..	4.—
24. Carles Soldevilla: <i>Plasenteries</i>	3.—	48. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barce-lonines. Volum I</i>	4.—
		49. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barce-lonines Volum II</i>	4.—
		50. L. Nicolau d'Oliver: <i>Comentaris. (1915-1917)</i> ..	4.—
		51. Josep Massó Ventós: <i>Totes les cordes</i>	4.—
		52. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barce-lonines Volum III</i>	4.—
		53. Josep Massó Ventós: <i>Ideari de l'Amic. Vo-lum I</i>	4.—
		54. Alfons Maseras: <i>El Llibre de les hores Cruen-tes</i>	4.—

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquius
 Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.
 La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.
 Les multituds.—Raimond Casellas
 Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.
 El mirall imaginari.—Alexandre Plana
 Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós
 Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira
 Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Fer-ran i Mayoral
 Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran
 Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal
 Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas
 L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal
 Catalunya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie)
 Miquel S. Oliver
 Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas
 Sepulcres històrico-artístics de Catalunya (Dos volums)
 Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso, Plaça Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA

Jaume Mercadé

Passeig de Gràcia, 46 - Telèfon 1373 A

Llibreria Nacional Catalana

GALERIES LAIETANES

GRAN VIA, 613

Telèfon A 4902

Publicacions de LA REVISTA

Administració, Corte Catalanes, 613

DARRERS LLIBRES PUBLICATS

TRADUCCIONS I FRAGMENTS, de Joaquim Folguera; POESIES, de Ferran Soldevila; ESTUDIS NAPOLEONICS, de Carles Rahola.

EN PREMSA

POESIES, de J. Millàs Raurell; CANÇONS DE TAVERNA I D'OBLIT, poesies de J. M. de Sagarra; ASSAIGS, de J. M. Capdevila.

LIRICS MUNDIALS. — POESIES D'A. CHENIER, trad. de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.

VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.

EN PREPARACIÓ

ALTRES LLIBRES: de J. Salvat-Papasseit, Ildefons Suñol, F. Sitjà, Gabriel Alomar, Joan Creixells, Manuel Reventós, J. Puig i Ferrater, Ramon Reventós, Antoni Closas, Tomás Garcés, Clémentina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricart Permanyer, J. M. Lòpez-Picó, Carles Riba, etc.

EN ESTUDI

ANTOLOGIES POPULARS DE LA REVISTA: Els trobadors catalans, Les cròniques, Els Jocs Florals, etc.

VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.

LÍRICS MUNDIALS: Leopardi, Rupert Brooke, Goethe.

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Poliglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Gran-via, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.